

A9-0025/2024

1.2.2024

JELENTÉS

jelentés a Bizottság 2023. évi jogállamisági jelentéséről
(2023/2113(INI))

Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság

Előadó: Sophia in 't Veld

Az eljárási szabályzat 57. cikke szerinti társbizottsági vélemény előadója:
Adrián Vázquez Lázara, Jogi Bizottság

TARTALOM

	Oldal
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY	3
INDOKOLÁS	31
MELLÉKLET: AZON SZERVEZETEK VAGY SZEMÉLYEK, AMELYEKTŐL, ILLETVE AKIKTŐL AZ ELŐADÓ ÉSZREVÉTELEKET KAPOTT	32
VÉLEMÉNY A JOGI BIZOTTSÁG RÉSZÉRŐL.....	33
INFORMÁCIÓ AZ ILLETÉKES BIZOTTSÁG ÁLTALI ELFOGADÁSRÓL	42
AZ ILLETÉKES BIZOTTSÁG NÉV SZERINTI ZÁRÓSZAVAZÁSA	43

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

jelentés a Bizottság 2023. évi jogállamisági jelentéséről (2023/2113(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre (EUSZ) és különösen annak 2. cikkére, 3. cikke (1) bekezdésére, 3. cikke (3) bekezdésének második albekezdésére, 4. cikkének (3) bekezdésére, valamint 5., 6., 7., 11., 19. és 49. cikkére,
- tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre (EUMSZ) és különösen annak a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok Unión belüli tiszteletben tartásával, védelmével és előmozdításával kapcsolatos cikkeire, többek között a 70., 258., 259., 260., 263., 265. és 267. cikkeire,
- tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára,
- tekintettel az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatára,
- tekintettel a Bizottság „2023. évi jogállamisági jelentés – A jogállamiság helyzete az Európai Unióban” című, 2023. július 5-i közleményére (COM(2023)0800),
- tekintettel az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló, 2020. december 16-i (EU, Euratom) 2020/2092 európai parlamenti és tanácsi rendeletre¹ (a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszerről szóló rendelet),
- tekintettel az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról szóló, 2021. június 24-i (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletre² (a továbbiakban: a közös rendelkezésekről szóló rendelet),
- tekintettel a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program létrehozásáról, valamint az 1381/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 390/2014/EU tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2021. április 28-i (EU) 2021/692 európai parlamenti és tanácsi rendeletre³,
- tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára,
- tekintettel az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelmét szolgáló ENSZ-egyezményekre, az ENSZ egyetemes időszakos felülvizsgálatának ajánlásaira és

¹ HL L 433. I, 2020.12.22., 1. o.

² HL L 231., 2021.6.30., 159. o.

³ HL L 156., 2021.5.5., 1. o.

jelentéseire, valamint az ENSZ-egyezmények végrehajtását felügyelő testületek ítélkezési gyakorlatára és az Emberi Jogi Tanács különleges eljárásaira,

- tekintettel az emberi jogok európai egyezményére, az Európai Szociális Chartára, az Emberi Jogok Európai Bíróságának és a Szociális Jogok Európai Bizottságának ítélkezési gyakorlatára, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének, Miniszteri Bizottságának, emberi jogi biztosának, Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottságának, megkülönböztetésmentességgel, sokféleséggel és befogadással foglalkozó irányító bizottságának, Velencei Bizottságának és más szerveinek egyezményeire, ajánlásaira, határozataira, véleményeire és jelentéseire,
- tekintettel az Európa Tanács és az Európai Unió közötti 2007. május 23-i egyetértési megállapodásra és az EU-nak az Európa Tanaccsal folytatott együttműködésre vonatkozó prioritásairól (2023–2024) szóló 2023. január 30-i tanácsi következtetésekre,
- tekintettel a Bizottságnak az EUSZ 7. cikke (1) bekezdésének megfelelően kiadott, a jogállamiság Lengyel Köztársaság általi súlyos megsértése egyértelmű veszélyének megállapításáról szóló tanácsi határozatra irányuló, 2017. december 20-i, indokolással ellátott javaslatára (COM(2017)0835),
- tekintettel az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (FRA) „Európa civil társadalma: továbbra is nyomás alatt” című, 2022. július 19-i, „Az alapvető jogokról szóló 2022. évi jelentés” című, 2022. június 8-i, „A civil társadalom mozgásterének védelme az EU-ban” című, 2022. augusztus 19-i és az „Antiszemitizmus: Az Európai Unióban 2011 és 2021 között észlelt antiszemita incidensek áttekintése” című, 2022. november 3-i jelentésére, valamint egyéb jelentéseire, adataira és eszközeire, különösen az Európai Unió alapjogi információs rendszerére (EFRIS),
- tekintettel a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó uniós mechanizmus létrehozásáról szóló, a Bizottságnak szóló ajánlásokat tartalmazó 2016. október 25-i állásfoglalására⁴,
- tekintettel a lengyelországi helyzetre vonatkozóan az EUSZ 7. cikke (1) bekezdésének alkalmazásáról szóló bizottsági határozatról szóló, 2018. március 1-jei állásfoglalására⁵,
- tekintettel „Az Európai Értékek Eszköze létrehozásának szükségességéről az olyan civil társadalmi szervezetek támogatására, amelyek az Európai Unióban helyi és nemzeti szinten előmozdítják az alapvető értékeket” című, 2018. április 19-i állásfoglalására⁶,
- tekintettel az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdése alapján a Tanácsot felkérő javaslatról szóló, 2018. szeptember 12-i állásfoglalására, amely szerint fennáll az Unió alapját képező értékek Magyarország általi súlyos megsértésének egyértelmű veszélye⁷,

⁴ HL C 215., 2018.6.19., 162. o.

⁵ HL C 129., 2019.4.5., 13. o.

⁶ HL C 390., 2019.11.18., 117. o.

⁷ HL C 433., 2019.12.23., 66. o.

- tekintettel az EU-ban élő kisebbségekre vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2018. november 13-i állásfoglalására⁸,
- tekintettel a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok védelmét szolgáló átfogó uniós mechanizmus szükségességéről szóló, 2018. november 14-i állásfoglalására⁹,
- tekintettel a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó uniós mechanizmus létrehozásáról szóló, 2020. október 7-i állásfoglalására¹⁰,
- tekintettel a Covid19 kapcsán bevezetett intézkedések demokráciára, jogállamiságra és alapvető jogokra gyakorolt hatásáról szóló, 2020. november 13-i állásfoglalására¹¹,
- tekintettel a „Minority SafePack – egymillió aláírás a sokszínű Európáért” elnevezésű polgári kezdeményezéséről szóló, 2020. december 17-i állásfoglalására¹²,
- tekintettel a jogállamiság európai unióbeli helyzetéről és a feltételrendszerről szóló (EU, Euratom) 2020/2092 rendelet alkalmazásáról szóló, 2021. június 10-i állásfoglalására¹³,
- tekintettel a Bizottság 2020. évi jogállamisági jelentéséről szóló, 2021. június 24-i állásfoglalására¹⁴,
- tekintettel az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszer alkalmazására vonatkozó iránymutatások létrehozásáról szóló, 2021. július 8-i állásfoglalására¹⁵,
- tekintettel a nemi alapú erőszaknak az EUMSZ 83. cikke (1) bekezdésében felsorolt bűncselekmények új területeként való megállapításáról szóló, a Bizottságnak szóló ajánlásokat tartalmazó, 2021. szeptember 16-i állásfoglalására¹⁶,
- tekintettel „A demokráciának, valamint a tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének az Unióban való megerősítéséről: polgári és büntetőjogi eljárások indokolatlan alkalmazása újságírók, nem kormányzati szervezetek és a civil társadalom elhallgattatására” című, 2021. november 11-i állásfoglalására¹⁷,
- tekintettel a sürgősségi alapok és a válsággal kapcsolatos kiadási területek esetében a korrupció, a szabálytalan kiadások, valamint az uniós és nemzeti forrásokkal való visszaélés elkerülését célzó megelőző intézkedések értékeléséről szóló, 2021. december 15-i állásfoglalására¹⁸,

⁸ HL C 363., 2020.10.28., 13. o.

⁹ HL C 363., 2020.10.28., 45. o.

¹⁰ HL C 395., 2021.9.29., 2. o.

¹¹ HL C 415., 2021.10.13., 36. o.

¹² HL C 445., 2021.10.29., 70. o.

¹³ HL C 67., 2022.2.8., 86. o.

¹⁴ HL C 81., 2022.2.18., 27. o.

¹⁵ HL C 99., 2022.3.1., 146. o.

¹⁶ HL C 117., 2022.3.11., 88. o.

¹⁷ HL C 205., 2022.5.20., 2. o.

¹⁸ HL C 251., 2022.6.30., 48. o.

- tekintettel a civil társadalom mozgásterének Európában tapasztalható szűküléséről szóló, 2022. március 8-i állásfoglalására¹⁹,
- tekintettel a jogállamiságról és az Európai Bíróság ítéletének következményeiről szóló, 2022. március 10-i állásfoglalására²⁰,
- tekintettel a Bizottság 2021. évi jogállamisági jelentéséről szóló, 2022. május 19-i állásfoglalására²¹,
- tekintettel a jogállamiságról és a lengyel nemzeti helyreállítási terv lehetséges jóváhagyásáról (Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz) szóló, 2022. június 9-i állásfoglalására²²,
- tekintettel „Az alapvető jogok helyzete az Európai Unióban (2020–2021)” című, 2022. szeptember 15-i állásfoglalására²³,
- tekintettel az öt évvel Daphne Caruana Galizia meggyilkolása után Máltán tapasztalható jogállamisági helyzetről szóló, 2022. október 20-i állásfoglalására²⁴,
- tekintettel a Szlovákiában homofób indíttatásból elkövetett közelmúltbeli gyilkosság fényében az LMBTIQ+-személyek elleni, Európa-szerte növekvő számú gyűlölet-bűncselekményekről szóló, 2022. október 20-i állásfoglalására²⁵,
- tekintettel a faji igazságosság, a megkülönböztetésmentesség és a rasszizmus elleni küzdelem EU-n belüli helyzetéről szóló, 2022. november 10-i állásfoglalására²⁶,
- tekintettel a feltételrendszerről szóló rendelet szerinti jogállamisági feltételek Magyarország általi teljesítésének értékeléséről és a magyar helyreállítási és rezilienciaépítési terv jelenlegi állásáról szóló, 2022. november 24-i állásfoglalására²⁷,
- tekintettel a „2023. évi jogállamisági jelentés – A jogállamiság helyzete az Európai Unióban” című jelentésről szóló, 2023. március 30-i állásfoglalására²⁸,
- tekintettel a jogállamiság és az alapvető jogok magyarországi megsértéséről és a befagyasztott uniós pénzeszközökről szóló, 2023. június 1-jei állásfoglalására²⁹,
- tekintettel a Pegasus és az azzal egyenértékű kémiszoftverek használata tekintetében az uniós jog állítólagos megsértésének és az annak alkalmazása során állítólagosan elkövetett hivatali visszaállásoknak a kivizsgálását követően a Tanácshoz és a

¹⁹ HL C 347., 2022.9.9., 2. o.

²⁰ HL C 347., 2022.9.9., 168. o.

²¹ HL C 479., 2022.12.16., 18. o.

²² HL C 493., 2022.12.27., 108. o.

²³ HL C 125., 2023.4.5., 80. o.

²⁴ HL C 149., 2022.4.28., 15. o.

²⁵ HL C 149., 2023.4.28., 22. o.

²⁶ HL C 161., 2023.5.5., 10. o.

²⁷ HL C 167., 2023.5.11., 74. o.

²⁸ HL C 341., 2023.9.27., 2. o.

²⁹ HL C, C/2023/1223, 2023.12.21.

Bizottsághoz intézett, 2023. június 15-i ajánlására³⁰, valamint a Pegasus és az azzal egyenértékű kémiszoftverek használatának kivizsgálásával foglalkozó vizsgálóbizottságának 2023. május 22-i jelentésére,

- tekintettel a lengyelországi választási törvényről, vizsgálóbizottságról és jogállamiságról szóló, 2023. július 11-i állásfoglalására³¹,
- tekintettel a hat évvel Daphne Caruana Galizia meggyilkolása után a máltai jogállamiság helyzetéről, valamint az újságírók védelmének szükségességéről szóló, 2023. október 19-i állásfoglalására³²,
- tekintettel „Az alapvető jogok helyzete az Európai Unióban – a 2022 és 2023 közötti időszakra vonatkozó éves jelentés” című, 2024. január 18-i állásfoglalására³³,
- tekintettel az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogainak előmozdításáról szóló 2262. (2019) számú határozatára,
- tekintettel a Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának, a nemzeti kisebbségi főbiztosnak, a médiaszabadsággal foglalkozó képviselőnek és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) egyéb szerveinek ajánlásaira és jelentéseire, valamint az Európai Unió és az EBESZ között a demokratizálódás, az intézményépítés és az emberi jogok terén folytatott együttműködésre, valamint az EBESZ gyűlölet-bűncselekményekről szóló éves jelentésére, amelyben a részt vevő államok kötelezettséget vállaltak arra, hogy olyan jogszabályokat fogadnak el, amelyek figyelembe veszik a gyűlölet-bűncselekmények súlyosságát, intézkedéseket hoznak az alacsony bejelentési arány kezelésére, valamint kapacitásépítési tevékenységeket vezetnek be vagy fejlesztenek tovább a bűnüldözési, vádemelési és igazságügyi tisztviselők számára a gyűlölet-bűncselekmények megelőzése, kivizsgálása és büntetőeljárás alá vonása érdekében,
- tekintettel a PEGA vizsgálóbizottságának jelentésére, valamint a PEGA állásfoglalására és ajánlásaira³⁴,
- tekintettel a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok nyomon követésével foglalkozó csoport (DRFMG) visszajelzési jelentéseire, kiküldetési jelentéseire, írásbeli kérdéseire és válaszáira³⁵,
- tekintettel eljárási szabályzata 54. cikkére,
- tekintettel a Jogi Bizottság véleményére,

³⁰ HL C, C/2024/494, 2024.1.23.

³¹ Elfogadott szövegek, P9_TA(2023)0268.

³² Elfogadott szövegek, P9_TA(2023)0374.

³³ Elfogadott szövegek, P9_TA(2024)0050.

³⁴ Elfogadott szövegek, P9_TA(2023)0244.

³⁵ [A DRFMG összes monitoringtevékenységét lásd: https://www.europarl.europa.eu/committees/en/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662.](https://www.europarl.europa.eu/committees/en/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662)

- tekintettel az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság jelentésére (A9-0025/2024),
- A. mivel az Európai Unió az EUSZ 2. cikkében rögzített értékeken, vagyis az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – köztük a kisebbségekhez tartozó személyek jogai – tiszteletben tartásának értékein alapul, amelyek a tagállamok közös értékei, és amelyeket az uniós tagjelölt országoknak a koppenhágai kritériumok részeként be kell tartaniuk, ha csatlakozni kívánnak az EU-hoz, továbbá amelyeket nem lehet a csatlakozás után figyelmen kívül hagyni vagy újraértelmezni; mivel a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok egymást kölcsönösen erősítő értékek, amelyek sérelme rendszerszintű fenyegetést jelenthet az Unióra, valamint a polgárok jogaira és szabadságaira nézve; mivel a jogállamiság tiszteletben tartása az Unió egészét és a tagállamokat is köti minden kormányzati szinten, a nemzeti szint alatti szerveket is ideértve;
- B. mivel az Európa jövőjéről szóló konferencián egyértelműen megfogalmazódott az az igény, hogy az EU valamennyi tagállamban következetesen tartsa fenn a jogállamiságot, védje a polgárok alapvető jogait, és őrizze meg az EU hitelességét értékeinek az EU-n belül és külföldön történő előmozdítása során;
- C. mivel az EUSZ 4. cikkének (3) bekezdésében lefektetett lojális együttműködés elve arra kötelezi az Uniót és a tagállamokat, hogy kölcsönösen tiszteletben tartsák és segítsék egymást a Szerződésekből eredő kötelezettségek végrehajtásában, valamint hogy a tagállamok a Szerződésekből, illetve az Unió intézményeinek intézkedéseiből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében tegyenek meg minden megfelelő általános vagy különös intézkedést;
- D. mivel meg kell erősíteni és egyszerűsíteni kell a meglévő mechanizmusokat, és ki kell dolgozni egy egységes, átfogó uniós mechanizmust a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok hatékony védelme, valamint annak biztosítása érdekében, hogy az egész Unióban tiszteletben tartsák az EUSZ 2. cikkében lefektetett értékeket és a tagjelölt országok körében is előmozdítsák ezeket, hogy a tagállamok ne dolgozhassanak ki olyan nemzeti jogszabályokat, amelyek ellentétesek az EUSZ 2. cikke által nyújtott védelemmel;
- E. mivel a Parlament állásfoglalásaiban több alkalommal foglalkozott a jogállamiság bulgáriai, magyarországi, máltai, lengyelországi, romániai, szlovéniai és szlovákiai helyzetével; mivel a Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságának keretei között működő, a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok nyomon követésével foglalkozó csoport (DRFMG) is nyomon követett bizonyos ügyeket Belgiumban, Bulgáriában, Csehországban, Franciaországban, Görögországban, Máltán, Lengyelországban, Szlovákiában, Szlovéniában és Spanyolországban;
- F. mivel a Bizottság javaslatot tett egy jogállamisággal foglalkozó intézményközi „kapcsolattartó csoport” létrehozására; mivel a Parlament felkarolta ezt az indítványt, és javasolta a Bizottságnak és a Tanácsnak „a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó intézményközi kísérleti projekt” létrehozását; mivel a Tanács elnöksége válaszában kijelentette, hogy a jogállamisági párbeszéd értékelését

követően ezt adott esetben fontolóra veszi, és a Bizottság megismételte, hogy készen áll tárgyalni egy informális jogállamisági kapcsolattartó csoport létrehozásáról;

- G. mivel néhány tagállam kormánya sajnálatos módon nem állt rendelkezésre eszmecserére a DRFMG keretében, és elmulasztotta írásbeli kérdéseinek megválaszolását, illetve nem találkozott annak képviselőivel a küldöttségek tagállami látogatásai során; mivel azonban más tagállamok az uniós értékek védelmében viselt közös felelősségük részeként rendelkezésre álltak a DRFMG ülésein és kiküldetései során, valamint válaszoltak annak kérdéseire;

Igazságszolgáltatási és ügyészségi rendszerek

1. megismétli, hogy a független igazságszolgáltatás – a jogszabályok, jogok, a szabadságok és a demokratikus elvek megtagadása vagy megsértése esetén a hatékony jogorvoslat előfeltételeként – a jogállamiság gerincét képezi; hangsúlyozza, hogy a független és hatékony igazságszolgáltatás nem pusztán a jogállamiság és a demokrácia tagállamokban való fenntartásához elengedhetetlen, hanem az uniós jog végrehajtásához is kulcsfontosságú, mivel a Bizottság az uniós jog érvényesítésében a nemzeti igazságügyi hatóságokra támaszkodik; kifejezi a kölcsönös bizalom fontosságát, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a Bizottság nem hagyhatja figyelmen kívül egyes tagállamok nemzeti igazságügyi hatóságainak hiányosságait, és nem feltételezheti, hogy mindegyikük képes hatékony bírósági jogorvoslatot biztosítani; aggodalommal jegyzi meg, hogy bár egyes igazságszolgáltatási rendszerek papíron szilárdaknak és kielégíthetőnek tűnhetnek, esetenként nem mentesülnek az állam foglyul ejtésének, a politikai beavatkozásnak vagy a nepotizmusnak a veszélyétől; tudatában van annak, hogy ez a formális struktúrák egyszerű értékelésével nehezen felismerhető; ezért sürgeti a Bizottságot, hogy végezzen kvalitatívabb, kontextuális elemekre is kiterjedő elemzést, különösen a hosszú távú végrehajtásról;
2. megjegyzi, hogy a Bizottság jelentős eltéréseket állapít meg az uniós tagállamok között a bírói függetlenség és a biztosítékok tekintetében; megjegyzi, hogy az igazságszolgáltatási tanácsokkal kapcsolatban a jelentés számos pozitív kezdeményezést és folyamatban lévő fejleményt említ, nevezetesen Luxemburg, Hollandia, Portugália, Olaszország, Svédország, Finnország és Magyarország esetében³⁶; megjegyzi, hogy a Bizottság véleménye szerint Lengyelországban, Szlovákiában, Bulgáriában, Spanyolországban és Cipruson még foglalkozni kell az igazságszolgáltatási tanácsokkal kapcsolatos aggályokkal; aggodalommal jegyzi meg, hogy a fegyelmi eljárás felhasználható a bírói függetlenség korlátozásának eszközeként, ahogyan az Lengyelországban és Bulgáriában történik; megjegyzi, hogy a Bizottság végül az Európai Unió Bírósága elé terjesztette Lengyelország ügyét az uniós jognak a Lengyel Alkotmánybíróság általi megsértéséért;
3. megjegyzi, hogy noha a Bizottság megállapítása szerint egyes tagállamok, köztük Finnország, Ausztria, Szlovénia, Ciprus, Svédország és Magyarország kezdeményezéseket tettek vagy jelentettek be a bírói kinevezési eljárások és a felsőbíróságok működésének javítására, továbbra is kihívást jelent a magas szintű bírák kinevezése Máltán, Görögországban, Litvániában, Lettországon és Írországon; rámutat arra, hogy a Bizottság megállapítja, hogy Lengyelország kapcsán továbbra is

³⁶ Magyar Helsinki Bizottság, A magyar igazságszolgáltatási reform alapvető hiányosságai, 2023. október 31.

komoly aggodalmak övezik a Legfelsőbb Bíróság korábban kinevezett bíráit, köztük első elnökét, valamint azt, hogy Lengyelország folyamatosan elmulasztja az EU Bíróságának a Rendkívüli Ellenőrzési Kamarába történő bírói kinevezéséről szóló előzetes döntésének végrehajtását; megjegyzi, hogy a Bizottság megállapítása szerint Szlovákiában a bírák esetében a bírósági határozataik tekintetében bevezetett „joggal való visszaélés” bűncselekménye továbbra is aggodalomra ad okot, mivel negatív pszichológiai hatást gyakorol a bírákra, és terhet ró a nyomozó hatóságokra; kiemeli, hogy Magyarországon továbbra is komoly aggályok merülnek fel az igazságszolgáltatás függetlenségével kapcsolatban, ami ellentétes a Bizottság „szupermérőföldköveivel”, ideértve az előzetes döntéshozatalra utalás előtt álló akadályok fennmaradását, a Kúria előtti ügyek elosztásával kapcsolatos problémákat és a Kúria elnökének hiányos jelölési rendszerét;

4. hangsúlyozza, hogy az igazságszolgáltatás számára elegendő eszközt kell biztosítani ahhoz, hogy valóban hozzáférhető legyen, és képes legyen hatékony jogorvoslatot biztosítani a polgárok számára; megjegyzi, hogy a Bizottság véleménye szerint az igazságszolgáltatásra fordított források növelése és a Málta, Ciprus és Görögország által hozott egyéb intézkedések még nem vezettek az eljárások hosszának csökkenéséhez, és az ügyhátralék továbbra is komoly kihívást jelent; mivel Horvátországban, Olaszországban és Portugáliában történtek lépések a helyes irányba, de a reformok hatékonysága még nem látható; megjegyzi, hogy a Bizottság felszólította Németországot, hogy biztosítson megfelelő forrásokat az igazságszolgáltatási rendszer számára, beleértve a bírák javadalmazásának szintjét is, figyelembe véve az igazságszolgáltatási rendszer erőforrásaira és javadalmazására vonatkozó európai normákat; felszólítja Németországot, hogy folytassa a jogállamisági paktum végrehajtását, és biztosítson elegendő forrást az igazságszolgáltatási rendszer számára azáltal, hogy a szövetségi igazságszolgáltatási rendszer megerősítése érdekében növeli a bírák számát; elismeri, hogy a Bizottság véleménye szerint némi előrelépés tapasztalható az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságáról szóló 2022. évi jogállamisági jelentésben megfogalmazott ajánlás végrehajtása terén, többek között Máltán és Spanyolországban;
5. üdvözli a Jogérvényesülés programon keresztül a polgári és büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés támogatására, valamint az európai igazságszolgáltatás továbbfejlesztéséhez való hozzájárulásra nyújtott finanszírozást;
6. úgy véli, ahhoz, hogy a polgárok ténylegesen hozzáférjenek az igazságszolgáltatáshoz, a tagállamoknak többet kell tenniük az ingyenes vagy megfizethető jogi segítségnyújtás biztosítása érdekében különösen azok számára, akik az ilyen jellegű segítség igénybevételét nem engedhetik meg maguknak, és még inkább meg kell könnyíteniük az ügyvédi segítség igénybevételét; megjegyzi, hogy a Bizottság megállapítja, hogy Spanyolországban, Franciaországban, Finnországban, Bulgáriában, Máltán és Litvániában erőfeszítések történnek az igazságszolgáltatáshoz és a költségmentességhez való hozzáféréssel kapcsolatos aggályok kezelésére, és hogy Írországon, Dániában, Luxemburgban és Magyarországon a helyzet továbbra is aggodalomra ad okot; megjegyzi továbbá, hogy a Bizottság megállapítja, hogy számos tagállamban, köztük Spanyolországban, Franciaországban, Finnországban, Bulgáriában és Máltán folyamatban vannak az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog biztosítására irányuló lépések, és hogy Litvániában, Írországon, Dániában, Luxemburgban és

Magyarországon továbbra sem tettek a téren előrelépéseket; ezzel összefüggésben felszólítja a Bizottságot, hogy a következő jogállamisági jelentésbe foglalja bele a polgári és büntetőügyekben nyújtott költségmentességre vonatkozó uniós vívmányok, például a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításáról szóló, 2023. január 27-i 2002/8/EK tanácsi irányelv³⁷ alkalmazásának értékelését, mivel az EU Bíróságának ítélkezési gyakorlata azt mutatja, hogy még mindig vannak kérdések annak értelmezésével kapcsolatban;

7. hangsúlyozza, hogy az igazságszolgáltatási tanácsok fontos szerepet töltenek be az igazságszolgáltatás függetlenségének megőrzésében; szükségesnek tartja a különböző tagállamokban elfogadás alatt álló reformok értékelését, és ösztönzi e testületek összetételének és működésének az Európai Bizottság és az Európa Tanács által meghatározott, és az Európai Unió Bírósága által jóváhagyott normákkal összhangban történő kiigazítását;
8. rámutat, hogy az ügyészség a bűnözés és a korrupció elleni küzdelemhez szükséges igazságszolgáltatási kapacitás kulcsfontosságú eleme; kiemeli az ügyészség függetlensége és elszámoltathatósága garantálásának fontosságát; hangsúlyozza, hogy biztosítékokat kell bevezetni az ügyészség függetlenségének és elszámoltathatóságának megőrzése érdekében, hogy az ügyészség többek között független legyen az indokolatlan, különösen a kormány felől érkező politikai nyomásgyakorlástól;
9. felszólítja a tagállamokat, hogy a Korrupció Elleni Államok Csoportjának (GRECO) ajánlásait követve és figyelembe véve az Emberi Jogok Európai Bíróságán (EJEB) és az Európai Unió Bíróságán alkalmazandó magatartási kódexeket, hozzanak létre független mechanizmusokat a magatartási kódex és más jogszabályok állítólagos megsértésének kivizsgálására, javítsák az összeférhetlenségek és az igazságszolgáltatás által kapott ajándékok nyilvánosságra hozatalát és átláthatóságát, foglalkozzanak a forgóajtó-jelenséggel, és követeljék meg, hogy a bírák nyilvánosan indokolják meg az ügyek visszaadására vonatkozó döntéseiket;
10. aggodalmát fejezi ki a szlovák rendőrségnél és más független demokratikus intézményeknél történt jelentős személyzeti változások, valamint a bejelentett alapvető strukturális és szervezeti változások miatt, többek között a szlovák nemzeti bűnüldözési ügynökség (NAKA) súlyos büncselekményekkel és magas szintű korrupciós ügyekkel foglalkozó nyomozói tekintetében, ami kétségeket ébreszt az ezek háttérben meghúzódó okokat illetően; mély aggodalmát fejezi ki a szlovák kormány indokolatlan gyorsított jogalkotási folyamata miatt, különös tekintettel a büntető törvénykönyv javasolt módosításaira és a különleges ügyészség felosztatására, ami veszélyezteti az igazságszolgáltatási folyamatok integritását, aláássa az EU csalás elleni küzdelmét, valamint veszélyezteti az Unió pénzügyi érdekeinek védelmét és a szlovákiai természetet; felszólítja a szlovák kormányt, hogy vizsgálja felül ezeket a módosításokat a jogállamiságot, az Unió pénzügyi érdekeit és az uniós korrupcióellenes keretet érintő lehetséges következményeik fényében; emlékeztet arra, hogy minden büntetőjogi reformnak elegendő és megfelelő biztosítékot kell tartalmaznia az új és folyamatban

³⁷ HL L 26., 2003.1.31., 41. o.

lévő – különösen a magas szinten elkövetett korrupcióval kapcsolatos – büntetőeljárások továbbvitelének és hatékonyságának biztosítására, valamint az igazságszolgáltatás függetlenségének és az ügyészség autonómiájának garantálására, összhangban a Bizottság egymást követő jogállamisági jelentéseiben foglalt ajánlásokkal; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a különleges ügyész ügyeinek kiosztása jelentős késedelmekhez fog vezetni, és hogy egyes eljárások az elévülés miatt meghiúsulhatnak;

11. tudomásul veszi a spanyol kormány közelmúltbeli hivatalba lépéséhez köthető tevékenységét, többek között egy amnesztia törvény jövőbeli elfogadását; elismeri a különböző érdekelt felek – többek között bírák, ügyészek, ügyvédek, tudományos dolgozók, a civil társadalom és a nagyközönség – által e fejleményekre válaszul feltett kérdéseit, kifejezésre juttatott véleményeit és aggályait; megjegyzi, hogy a Bizottság szintén levelet intézett a spanyol kormányhoz, hogy magyarázatot kérjen; hangsúlyozza, hogy a kérdés független értékelést érdemel; e tekintetben felszólítja a spanyol kormányt, hogy az amnesztia törvény kapcsán biztosítson teljes átláthatóságot az európai intézmények számára, és megjegyzi, hogy a spanyol szenátus kikérte a Velencei Bizottság véleményét annak alkotmányosságáról és az európai szabályoknak és normáknak való megfeleléséről; sajnálja továbbá az Igazságszolgáltatási Tanács régóta fennálló akadályozott helyzetét, amellyel kapcsolatban a Bizottság a jogállamiságról szóló jelentésében konkrét ajánlásokat fogalmazott meg a spanyol hatóságok számára;

Korrupció

12. megismétli, hogy a korrupció komoly veszélyt jelent a jogállamiságra, és erőteljesen rontja a demokráciába és a törvény előtti egyenlőségbe vetett bizalmat; felszólítja a tagállamokat és a Bizottságot, hogy fokozzák a korrupció felszámolása érdekében tett erőfeszítéseiket;
13. hangsúlyozza, hogy a korrupcióról szóló 2022. évi Eurobarométer felmérések azt mutatják, hogy a korrupció továbbra is komoly aggodalomra ad okot az uniós polgárok és vállalkozások számára, és az európai polgárok nagy része úgy véli, hogy országukban a korrupció széles körben elterjedt (68 %), és hogy a korrupció szintje nőtt (41 %); nagyra értékeli, hogy valamennyi tagállam rendelkezik rendszeresen értékelt és felülvizsgált korrupcióellenes stratégiával; emlékeztet arra, hogy a korrump gyakorlatok felszámolásához nemcsak szilárd jogi keretre, hanem annak hatékony végrehajtásra is szükség van, és hogy az ilyen gyakorlatok megelőzéséhez átlátható és elszámoltatható irányítási és feddhetetlenségi keretekre is szükség van;
14. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy annak ellenére, hogy minden tagállam rendelkezik korrupcióellenes stratégiával, a korrupcióérzékelés jelentősen eltér az EU-ban; Dánia, Finnország, Svédország és Hollandia a legkevésbé korrump országok közé tartozik, míg Bulgáriában, Máltán, Magyarországon, Görögországban és Szlovéniában a korrupció érzékelt szintje aggasztó²⁹; aggodalommal jegyzi meg továbbá, hogy a Bizottság megállapítása szerint egyes tagállamoknak, például Bulgáriának, Máltának, Magyarországnak, Görögországnak és Szlovéniának még nem sikerült szilárd eredményeket felmutatniuk az olyan magas szintű korrupciós ügyek kivizsgálása és büntetőeljárás alá vonása terén, amelyek elrettentő hatású jogerős ítéletekhez vezetnek; megjegyzi, hogy a GRECO nemrégiben jelentést tett közzé Ciprusról, kiemelve a

korruptióellenes jogszabályok tényleges hatékonyságának hiányát, és rámutat a bűnüldözésen belüli konkrét kockázatokra³⁸;

15. hangsúlyozza, hogy a tagállami kormányoknak és az uniós tisztviselőknek, a politikusoknak, a megválasztott képviselőknek és vezetőknek példát kell mutatniuk azzal, hogy tartózkodnak a korrupt gyakorlatoktól, és hogy a korruptióval kapcsolatos nyomozásoknak mentesnek kell lenniük a kormányzati vagy politikai beavatkozástól; felhívja a DFRMG-t, hogy kövesse nyomon a jogállamiságról szóló európai parlamenti állásfoglalásokat a korruptió büntetlensége elleni küzdelem elősegítése érdekében; rámutat arra, hogy uniós tisztviselők, politikusok, választott képviselők és vezetők is érintettek lehetnek a korruptióban, amint azt Katargate-ügy is bizonyítja; ezért megismétli azt a kérését, hogy az éves jelentés az uniós intézményeket is vizsgálja; ismételten felhívja a Bizottságot, hogy a lehető leghamarabb zárja le az EU GRECO-ban való teljes jogú tagságról szóló tárgyalásokat;
16. hangsúlyozza, hogy a polgároknak és a vállalkozásoknak biztonságban kell érezniük magukat ahhoz, hogy – különösen közérdekű bejelentés révén – jelentsék a korruptió eseteket; megjegyzi, hogy a Bizottság szerint még mindig jelentős akadályok állnak fenn a visszaélés bejelentése tekintetében az EU-ban, bár egyes tagállamok, például Szlovákia, Ciprus, Dánia és Málta lépéseket tettek e helyzet javítására; felhívja a szlovák kormányt, hogy tartsa tiszteletben a visszaélést bejelentő személyek védelméről szóló uniós irányelv³⁹ kötelező erejű elveit, és vizsgálja felül a Szlovákiában visszaélést bejelentő személyek védelmére vonatkozóan javasolt változtatásokat; különös aggodalmának ad hangot amiatt, hogy a visszaélést bejelentő személyeket visszamenőleges hatállyal megfosztják a védelemtől, ami a jogbiztonság hiányához vezet; megjegyzi, hogy a visszaélések bejelentésével foglalkozó hivatal felhívta a Bizottság figyelmét ezekre a problémákra;
17. elítéli, hogy Málta továbbra is befektetői állampolgársági rendszert működtet, amely a korruptió és más bűncselekmények szempontjából kiemelt kockázatot hordoz, különösen annak fényében, hogy számos más tagállam lépéseket tett a befektetői állampolgársági rendszerek eltörlésére; tudomásul veszi a Bizottság által Málta ellen a befektetői állampolgársági rendszere miatt az EUB előtt indított, folyamatban lévő keresetet, és megerősíti azon álláspontját, hogy a Bizottságnak élnie kellene a jogszabályra irányuló javaslattevési előjogával, és kezdeményeznie kellene az EU-ban működő valamennyi befektetői állampolgársági rendszer uniós jogalkotás útján történő betiltását;
18. elismeri, hogy az Európai Ügyészség (EPPO) fontos szerepet tölt be a jogállamiság biztosítása és a korruptió elleni fellépés tekintetében az Unióban, és ösztönzi a Bizottságot, hogy a későbbi jelentésekben szorosan kövesse nyomon a tagállamok és az Európai Ügyészség közötti együttműködés szintjét; felhívja azokat a tagállamokat, amelyek ezt még nem tették meg, hogy csatlakozzanak az EPPO-hoz; úgy véli, hogy az

³⁸ GRECO, Fifth evaluation round, preventing corruption and promoting integrity in the central governments (top executive functions) and law enforcement agencies - Evaluation report (Ötödik értékelési forduló, a korruptió megelőzése és a feddhetetlenség központi kormányzatokban való előmozdítása [felső vezetői szerepek] – Értékelő jelentés, Ciprus, 2023. október 2.

³⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1937 irányelve (2019. október 23.) az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről (HL L 305., 2019.11.26., 17. o.).

uniós pénzeszközök megszerzéséhez előfeltételként kell szabni az EPPO-hoz való csatlakozást; megismétli az EPPO megbízatásának meghosszabbítására irányuló felhívását;

19. úgy véli, hogy az uniós szerveknek, például az Europolnak, az Eurojustnak, az Európai Számvevőszéknek, az EPPO-nak és az Európai Csalás Elleni Hivatalnak (OLAF) javítaniuk kell együttműködésüket a korrupció uniós tagállamokban és uniós intézményekben való megelőzése érdekében; ezzel összefüggésben felszólít egy hatékony uniós etikai testület létrehozására is;
20. megjegyzi, hogy a korrupció nemzeti hatóságokat, köztük igazságügyi és rendőri hatóságokat is érinthet, amelyek feladata épp az, hogy küzdjenek ellene; e tekintetben továbbra is nehezményezi, hogy lassú és korlátozott előrelépés történt Máltán a büntetlenség legfelsőbb szinteken virágzó kultúrájának felszámolása terén, amit a Daphne Caruana Galizia meggyilkolásával kapcsolatos független nyilvános vizsgálat is igazol; úgy véli, hogy az uniós szervek, például az Europol, fontos szerepet játszanak a korrupció kivizsgálásában és a bizonyítékok gyűjtésében, az Europol közreműködésének nemzeti jóváhagyására vonatkozó követelmény azonban akadályt jelent; kéri az Europol megbízatásának megerősítését annak érdekében, hogy képes legyen kivizsgálni az említett korrupciós ügyeket; hangsúlyozza annak fontosságát, hogy uniós szinten garantálják az Europol felügyeletét, erősítsék meg az EU független elszámoltathatósági mechanizmusait, szerveit és ügynökségeit, és javítsák az Europol tevékenységeinek demokratikus ellenőrzését többek között a közös parlamenti ellenőrző csoport révén, beleértve az ügynökség valamennyi tevékenységének és megbízatása betartásának szisztematikus értékelését, valamint a Parlament által az ügynökségnek tett ajánlások nyomon követésére vonatkozó kötelezettséget;
21. üdvözli a Bizottság korrupcióellenes javaslatait, amelyek reagálnak a Parlament korrupció elleni küzdelem fokozására irányuló felhívására; megjegyzi, hogy a Bizottság általánossá kívánja tenni a korrupció megelőzését az uniós szakpolitikák és programok kialakításában, és aktívan támogatni kívánja a tagállamok arra irányuló erőfeszítéseit, hogy megalapozott korrupcióellenes politikákat és jogszabályokat hajtsanak végre; üdvözli a korrupció határokon átnyúló dimenziójának kezelésére irányuló hajlandóságot azáltal, hogy bűncselekménnyé nyilvánítják a korrupciós vétségeket és összehangolják a szankciókat az EU-ban;
22. hangsúlyozza, hogy a korrupció és a pénzmosás elválaszthatatlanul összekapcsolódik, és hogy a pénzmosás a szervezett bűnözés illegális tevékenységeinek egyik legfontosabb előmozdítója, és ezáltal a jogállamiság elleni támadásnak minősül, amelynek révén a bűnözők a bűncselekményekből származó jövedelmet a legális gazdaságba helyezik át; tudatában van annak, hogy az uniós költségvetést érintő csalás a pénzmosás előjele is lehet; megismétli azon szilárd meggyőződését, hogy csak az uniós csalás elleni rendszer megerősítésével és az uniós intézmények átláthatóságának növelésével lehet hatékonyan és eredményesen folytatni és megerősíteni az EU pénzügyi érdekeinek védelmét, túllépve a nemzeti rendszerek eredendő korlátain, amely rendszerek nem elegendőek az Unió pénzügyi érdekei ellen irányuló, egyre inkább transznacionális támadásokkal szembeni fellépéshez;

Független hatóságok

23. kiemeli, hogy a fékek és ellensúlyok csak akkor működhetnek, ha az alkotmánybíróságok, az ombudsmanok, a nemzeti emberi jogi intézmények, a számvevőszékek, az egyenlőséggel foglalkozó szervek és minden más független cég működési feltételei adottak, és ha e szervek kellően széles körű megbízatással rendelkeznek, függetlenek, feddhetetlenek és megfelelően finanszírozottak;
24. megjegyzi, hogy a Bizottság megállapítása szerint az ombudsmanokkal, a nemzeti emberi jogi intézményekkel, az egyenlőséggel foglalkozó szervekkel és más független hatóságokkal kapcsolatos helyzet tagállamonként jelentősen eltér: Cipruson, Szlovákiában, Luxemburgban, Portugáliában, Szlovéniában és Lengyelországban bizonyos fejlemények a helyes irányba mutatnak; Litvániában, Magyarországon és Horvátországban továbbra is kihívások vannak; Olaszországban, Csehországban, Máltán és Romániában még mindig nincs az ENSZ párizsi alapelveivel összhangban nemzeti emberi jogi intézmény; Bulgária, Spanyolország és Ausztria különböző független hatóságainál késedelmes a kinevezés; Lengyelország pedig veszélyezteti a Legfőbb Ellenőrzési Hivatal hatékony működését; nagy aggodalommal veszi tudomásul a közelmúltbeli görögországi fejleményeket, ahol a független hatóságok, mint például a Görög Hírközlési Biztonsági és Adatvédelmi Hatóság (ADAE) és a Görög Adatvédelmi Hatóság egyre nagyobb nyomás alatt állnak a kémprogramok törvénytelen használatával kapcsolatos munkájuk miatt, és az ADAE igazgatótanácsának tagjait a görög parlament a közelmúltban gyorsított eljárásban felmentette, nyilvánvalóan azért, mert az ADAE éppen bírságot készült kiszabni a görög hírszerző ügynökséggel szemben;

Médiapluralizmus és médiaszabadság

25. kiemeli, hogy a médiapluralizmus és a tömegtájékoztatás szabadsága nélkül a demokratikus élet és a jogállamiság nem maradhat fenn;
26. úgy véli, hogy a média tulajdonviszonyainak átláthatósága a médiapluralizmus megőrzésének alapvető minimumfeltétele; megjegyzi, hogy a Bizottság megállapítása szerint a 2022. évi jogállamisági jelentés óta Görögországban, Luxemburgban, Svédországban új jogszabályokat fogadtak el, amelyek növelik a médián belüli tulajdonviszonyok átláthatóságát vagy javítják a médián belüli tulajdonviszonyokra vonatkozó információk nyilvános hozzáférhetőségét, és hogy az ilyen jogszabályokat Cipruson megerősítették; megjegyzi, hogy Bulgáriában, Csehországban és Franciaországban továbbra sem történt változás; ösztönzi az európai intézményeket, hogy végre fogadjanak el és hajtsanak végre erőteljes és ambiciózus jogszabályt a tömegtájékoztatás szabadságáról, hogy biztosítani lehessen a média tulajdonviszonyainak átláthatóságára vonatkozó jogszabályok uniós szintű harmonizációját;
27. megjegyzi, hogy a Bizottság megállapítása szerint a médiaszabályozókat nem védik kellőképpen az indokolatlan politikai befolyással szembeni biztosítékok például Magyarországon, Szlovéniában és Lengyelországban, és hogy a hatóságok nem rendelkeznek kellő erőforrásokkal, különösen Görögországban és Romániában; felhívja a Bizottságot, hogy tegyen meg minden szükséges intézkedést az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv⁴⁰ 30. cikkének hatékony végrehajtása érdekében,

⁴⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelve (2010. március 10.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek

amely rögzíti a nemzeti szabályozó szervek függetlenségére vonatkozó biztosítékok követelményét;

28. hangsúlyozza a közszolgálati média szerkesztői függetlenségének fontosságát, és hogy ezt minden tagállam köteles tiszteletben tartani; hangsúlyozza a belső és külső beavatkozásokkal szembeni biztosítékok létrehozásának szükségességét; úgy véli, hogy a közszolgálati médiát védeni kell a politikai nyomástól, ideértve az indokolatlan elbocsátásokat is, és biztosítékokat kell bevezetni annak biztosítására, hogy a szerkesztői döntéseket szabadon lehessen meghozni. megjegyzi, hogy a Bizottság megállapítása szerint Luxemburgban, Szlovéniában, Németországban, Észtországban, Szlovákiában és Csehországban történtek kezdeményezések a nemzeti közszolgálati műsorszolgáltatók függetlenségének javítását célzó jogi biztosítékok vagy költségvetési eszközök megerősítésére, Cipruson, Írországban és Svédországban is zajlanak viták ilyen reformokról, míg Romániában, Máltán, Lengyelországban és Magyarországon nem történtek erre irányuló intézkedések; megjegyzi, hogy a legutóbbi Médiapluralizmus Monitor a szerkesztői autonómiára és a politikai függetlenségre nézve fennálló kockázatot Máltában „magasnak” minősítette, és a máltai médiapluralizmust érintő általános kockázatot „közepesről” „magasra” módosította;
29. aggodalommal veszi tudomásul az ország fő közszolgálati műsorszolgáltatója, a Szlovák Rádió és Televízió (RTVS) tervezett átszervezését; hangsúlyozza a szabad és független média mint a demokratikus társadalom sarokköve fenntartásának fontosságát; sajnálatát fejezi ki a szlovák miniszterelnök és több kormánytisztviselő azon döntése miatt, hogy leállítják a kulcsfontosságú médiaorgánumokkal folytatott kommunikációt, megjegyezve, hogy ez nagymértékben sérti a nyilvánosság ahhoz való jogát, hogy hozzájuthasson a megfelelő kormányzati információkhoz; hangsúlyozza, hogy ezek az intézkedések korlátozzák a tömegtájékoztatás szabadságát és átláthatóságát, és hozzájárulnak a manipulatív dezinformáció nyilvános térben való terjedéséhez;
30. kéri a Tanácsot és a Bizottságot, hogy biztosítsanak megfelelő finanszírozást a független és egész Európára kiterjedő minőségi újságírás számára nemzeti, regionális és helyi szinten egyaránt;

Az újságírók védelme

31. emlékeztet arra, hogy az alapvető fékek és ellensúlyok részeként a független újságírás a demokratikus jogállamiság létfontosságú eleme, egyben a nyilvánosság általi ellenőrzés egyik eszköze is; aggodalmát fejezi ki több kormány és gazdasági hatalom arra irányuló szándékos kísérletei miatt, hogy elhallgattassák a jogsértéseket leleplező újságírókat; hangsúlyozza, hogy az indokolatlan beavatkozás és nyomásgyakorlás, a félelem és az öncenzúra jellemezte közegben az újságírók nem fognak élni a véleménynyilvánítás szabadságával;
32. sajnálatát fejezi ki az újságírók biztonságát érintő, számos tagállamban tapasztalható aggasztó tendenciák miatt; megjegyzi, hogy az Európa Tanács az újságírás védelmének és az újságírók biztonságának előmozdítását célzó platformja 2015 óta több mint 1600 fenyegetést regisztrált; sajnálatát fejezi ki az újságírók választási kampányok során

összehangolásáról (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) (HL L 95., 2010.4.15., 1. o.).

történő megfélemlítése miatt, ahogy például ez a szlovákiai választások során a közelmúltban történt; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Daphne Caruana Galizia meggyilkolása óta Málta nem javította az újságírók munkakörülményeit, és amiatt, hogy többek között a 2021. július 29-i nyilvános vizsgálati jelentés összes ajánlásának tényleges végrehajtását elmulasztották; felszólítja a szlovák kormánytisztviselőket, hogy tartózkodjanak a magánszemélyek elleni szóbeli támadásoktól; hangsúlyozza a köztisztviselők és a kormánytisztviselők azon kötelezettségét, hogy valamennyi polgárt szolgálják, különösen egy olyan országban, ahol korábban gyűlölet-bűncselekményeket követtek el és ahol egy újságírót meggyilkoltak;

33. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Unióban továbbra is gyakoriak a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek; felhívja a tagállamokat, hogy hajtsák végre az (EU) 2022/758 bizottsági ajánlást⁴¹, és a közéletben részt vevő újságíróknak és emberijog-védőknek a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélészerű bírósági eljárásokkal szembeni védelme érdekében fogadjanak el a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek megakadályozását célzó nemzeti intézkedéseket; megjegyzi, hogy ez a rágalmozási ügyek miatt kiszabott börtönbüntetések eltörlésével, a rágalmozás bűncselekményként való büntethetőségének megszüntetésével és a polgári vagy közigazgatási eljárások előnyben részesítésével valósítható meg; üdvözli az uniós társjogalkotók közötti politikai megállapodást a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek elleni irányelvről⁴²; felhívja a Bizottságot, hogy vizsgálja meg további jogszabályok meghozatalának lehetőségét a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel kapcsolatos összes eset lefedése érdekében, ideértve a nemzeti ügyeket is; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a különböző nemzetközi szervezetek által felvetett aggályok ellenére a Málta által a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek ellen javasolt rendelkezések nem tekinthetők elegendőnek az újságírók munkájának védelmére⁴³; megismétli néhány máltai politikushoz, köztük a volt máltai miniszterelnökhöz intézett felhívását, hogy vonják vissza azokat a rágalmozási kereseteket, amelyeket Daphne Caruana Galizia örökösei megörököltek, és amelyek több évvel az újságíró öngyilkolása után még mindig folyamatban vannak;
34. felszólítja a görög kormányt, hogy kezelje azokat a komoly kihívásokat, amelyeket a Media Freedom Rapid Response (MFRR) azonosított, amely szövetség olyan ügyek felderítésével és nyomon követésével foglalkozik, amelyekben sérül a sajtó- és médiaszabadság, különösen az önkényes megfigyeléssel, a büntetlenséggel vagy az újságírókkal szembeni bűncselekményekkel, a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel, valamint a médiapluralizmus és a tömegtájékoztatás szabadságával összefüggésben⁴⁴; nagy aggodalommal jegyzi meg, hogy a francia hatóságok a közelmúltban őrizetbe vettek egy riportert, nyilvánvalóan azért, hogy feltárják a

⁴¹ A Bizottság (EU) 2022/758 ajánlása (2022. április 27.) a közéletben részt vevő újságíróknak és emberijog-védőknek a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélészerű bírósági eljárásokkal („közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel”) szembeni védelméről (HL L 138., 2022.5.17., 30. o.).

⁴² Javaslat a közéletben részt vevő személyeknek a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélészerű bírósági eljárásokkal (közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel) szembeni védelméről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre (COM(2022) 0177).

⁴³ Az Európa Tanács emberi jogi biztosa, levél a Máltai Parlament elnökéhez, 2023. szeptember 26.

⁴⁴ International Press Institute, *Murdered, surveilled and sued: decisive action needed to protect journalists and salvage press freedom in Greece*, 2023. szeptember 27.

forrásait, valamint hogy illegálisan lehallgattak egy holland újságíró, aki a De Correspondentnek dolgozott;

35. határozottan elítéli, hogy nem történt határozott áttörés a Giorgos Karaivaz meggyilkolásával kapcsolatos nyomozásban; megjegyzi, hogy a két állítólagos gyilkost több mint két évvel a gyilkosság után tartóztatták le olyan bizonyítékok alapján, amelyek a jelek szerint mindvégig a rendőrség rendelkezésére álltak; úgy véli, hogy a gyilkosság kitervelőjét továbbra sem azonosították; megjegyzi, hogy Karaivaz – Daphne Caruana Galiziához és Ján Kuciakhoz hasonlóan – korrupció és bűnözés ügyében nyomozott, és magas – többek között politikai – körökben is ellenségeket szerezhetett; rámutat, hogy Daphne Caruana Galizia meggyilkolásának feltételezett kitervelőjét még mindig nem ítélték el, a hatóságok pedig még mindig nem vizsgálták ki megfelelően az újságíró által vizsgált korrupciós ügyeket és bűncselekményeket;
36. elítéli az újságírók illegális megfigyelését, különösen a kémprogramok felhasználását e célra; megdöbbenését fejezi ki amiatt, hogy a Bizottság nem hajlandó végrehajtani a Pegasus különleges vizsgálóbizottság valamennyi ajánlását, és ezt mulasztásnak tekinti; ismételten felszólítja a Bizottságot, hogy értékelje a Ciprusra, Görögországra, Magyarországra, Lengyelországra és Spanyolországra vonatkozó, az ajánlásban meghatározott egyedi feltételek teljesülését, amelynek határideje 2023. november 30. volt; rámutat, hogy az újságírókkal, aktivistákkal, politikusokkal, ügyvédekkel és más politikai célpontokkal szemben kémszoftverekkel elkövetett visszaélés számos esetének egyikében sem szolgáltattak igazságot; ezért arra a következtetésre jut, hogy a Bizottság feltételezésével ellentétben számos nemzeti hatóság nem hajlandó és nem is képes foglalkozni az üggyel, így az áldozatok nem jutnak hatékony jogorvoslathoz, a demokrácia pedig védelem nélkül marad; mélységes aggodalmát fejezi ki a kémprogramokkal való visszaélés büntetlenségének újságírókra és forrásaikra gyakorolt elrettentő hatása miatt; hangsúlyozza, hogy a kémszoftverek nemzeti kormányok általi illegitim használata közvetlenül és közvetve sérti a döntéshozatali folyamat feddhetetlenségét, és aláássa a demokráciát az Európai Unióban, valamint rávilágít arra, hogy sürgős szükség van a felügyeleti ágazat átláthatóságának és jogi elszámoltathatóságának növelésére;
37. emlékeztet arra, hogy a kémszoftverek kereskedelmét és használatát szigorúan szabályozni kell, a kémszoftverek tagállamok általi használatának arányosnak és önkényesnek kell lennie, és hogy a megfigyelést csak szűken, előre meghatározott körülmények között szabad engedélyezni; úgy véli, hogy a személyhez fűződő szabadságjogok védelme érdekében hatékony ex ante mechanizmusokra és igazságszolgáltatási ellenőrzésre van szükség; megismétli, hogy a megfigyelési eszközökhöz való korlátlan hozzáférés engedélyezése nem sodorhatja veszélybe a személyhez fűződő jogokat; rámutat, hogy az is fontos, hogy az igazságszolgáltatás hatékony és érdemi utólagos ellenőrzéseket végezhesen a nemzetbiztonsági célú megfigyelési kérelmek kapcsán, és ellenérveket fogalmazhasson meg, ha a kormányzatok aránytalan módon szeretnék használni a kémszoftvereket;
38. hangsúlyozza, hogy a kémszoftverek jogellenes használatának hatása sokkal erőteljesebb azokban a tagállamokban, ahol az állam foglyul ejtette azokat a hatóságokat, amelyek általában a nyomozással, a célba vett személyek számára jogorvoslat nyújtásával és az elszámoltathatóság biztosításával foglalkoznak, és ahol

válságban van a jogállamiság, valamint veszélyben van az igazságszolgáltatás függetlensége, ennél fogva ott a nemzeti hatóságokra nem lehet támaszkodni; felhívja ezért a Bizottságot, hogy a jogállamiságról szóló jelentésben szerepeltessen célzott, országspecifikus nyomon követést és ajánlásokat a kémprogramok tagállamok általi jogellenes használatával kapcsolatban, és értékelje az állami intézmények reagálóképességét a célba vett személyek jogorvoslati igényére;

Átláthatóság és hozzáférés az információkhoz

39. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy számos tagállam polgárai, újságírói és parlamenti képviselői folyamatosan nehézségekkel szembesülnek az információszerzés és a dokumentumokhoz való hozzáférés terén; kiemeli, hogy a hatóságok túl gyakran akadályozzák szándékosan az információkhoz és dokumentumokhoz való hozzáférést, például azáltal, hogy aránytalanul késleltetik a határozatokat, vagy csak mesterséges hozzáférést biztosítanak azáltal, hogy az információkat csak részben teszik elérhetővé; megjegyzi, hogy a Bizottság megállapítása szerint több tagállam – például Csehország, Litvánia és Szlovákia – kezdeményezéseket tett az információkhoz való hozzáférés jobb szabályozása érdekében, és más tagállamok – például Németország, Spanyolország, Horvátország, Luxemburg és Magyarország – is dolgoznak azon, hogy e területen javuljon a helyzet; megjegyzi azonban, hogy egyes tagállamok, például Málta, Ausztria és Finnország még mindig nem kezelik teljes körűen az aggályokat; megismétli a máltai kormányhoz intézett felhívását, hogy vonja vissza a *The Shift News* által benyújtott, a tájékozódás szabadságán alapuló kérelmekkel szembeni kereseteit;
40. felhívja az uniós intézményeket, hogy mutassanak példamutató magatartást az információkhoz és dokumentumokhoz való hozzáférés terén; e tekintetben tudomásul veszi az európai ombudsman közelmúltbeli különjelentését az Európai Bizottság által a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés iránti kérelmek elbírálására fordított időről, miután stratégiai vizsgálatot követően hivatali visszasságot állapított meg, mivel a Bizottság rendszerszintű és jelentős késedelmekkel kezeli a megerősítő kérelmeket⁴⁵; felhívja a Bizottságot, hogy egyszer és mindenkorra foglalkozzon ezzel a visszatérő problémával;
41. ösztönzi a tagállamokat, hogy szabályozzák a lobbitevékenységet, például oly módon, hogy kötelező nemzeti átláthatósági nyilvántartásokat vezetnek be valamennyi politikus, kormánytag és -tisztviselő, valamint a hatóságok és ügynökségek tagjai számára; ösztönzi a politikusokat, a kormánytisztviselőket, valamint a hatóságok és ügynökségek tagjait, hogy hozzanak nyilvánosságra egy valamennyi találkozájukat tartalmazó jegyzéket;

A jogállamiság gazdasági dimenziója

42. felszólít a jogállamiság elvének megerősítésére a belső piacon; hangsúlyozza, hogy a megbízható és stabil jogállamisági struktúrák kulcsfontosságú pillérek a beruházások és a kereskedelem számára, amelyek elengedhetetlenek a versenyképességhez, és így az Európai Unió jóléti rendszerének és munkaerőpiacának kapacitásához; sajnálja, hogy a

⁴⁵ Európai ombudsman, Az európai ombudsman különjelentése az Európai Bizottság által a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés iránti kérelmek elbírálására fordított idővel kapcsolatos stratégiai vizsgálatában (OI/2/2022/OAM), 2023. szeptember 18.

tagállamok e téren olyan intézkedéseket – például bizonyos protekcionista intézkedéseket – hoznak, amelyek sértik az uniós jogot;

43. kéri, hogy fokozzák a jogállamiság gazdasági dimenziójának nyomon követését; felhívja a Bizottságot, hogy a jogállamisági jelentésben a jelentés hatályának kiterjesztésével fordítson nagyobb mértékű és külön figyelmet a gazdasági dimenzióra;
44. emlékeztet arra, hogy elítéli a magyarországi vállalatokkal szembeni, egyes ágazatokban tapasztalható rendszerszintű diszkriminatív, nem átlátható és tisztességtelen gyakorlatokat, valamint azt, hogy uniós pénzeszközöket a kormány politikai szövetségeseinek gazdagítására használnak fel, ami ellentétes az uniós közbeszerzési és versenyszabályokkal; rendkívül aggasztónak tartja, hogy egyre több vállalkozás koncentrálódik a jelenlegi kormányhoz kötődő oligarchák kezén, akik nyilvánosan jelezték azon szándékukat, hogy be akarják vásárolni magukat a kulcsfontosságú ágazatokba, továbbá aggasztónak tartja, hogy e vállalkozások versenytársait eközben diszkriminatív intézkedésekkel veszik célba;
45. emlékeztet arra, hogy a Szerződések alkalmazási körében a Chartával összhangban tilos az állampolgárság alapján történő bármilyen megkülönböztetés, és hogy a letelepedés szabadsága, a szolgáltatásnyújtás szabadsága és a tőke szabad mozgása alapvető az egységes piac szempontjából; hangsúlyozza, hogy az egyenlő bánásmódra vonatkozó szabályok tiltják az állampolgárság, illetve vállalat esetében a székhely alapján történő nyílt és rejtett megkülönböztetést; hangsúlyozza, hogy a közbeszerzési és versenyszabályok megfelelő végrehajtása a magyar vállalatok érdekét is szolgálja;
46. felszólítja a tagállamokat, hogy bizonyítsák a jogállamiság iránti elkötelezettségüket a nemzetközi közösség előtt, és minden elfogadott uniós korlátozó intézkedést pontosan és következetesen hajtsanak végre, és akadályozzák meg azok kijátszását; felhívja a Bizottságot ennek szoros nyomon követésére;

Civil társadalmi tér

47. elismeri, hogy a civil társadalom és az egészséges civil társadalmi tér kulcsfontosságú szerepet játszik a jogállamiság fenntartásában és védelmében, és megismétli arra irányuló felhívását, hogy szenteljenek külön fejezetet a civil társadalom tagállamokon belüli helyzetének; megjegyzi, hogy a Bizottság megállapítása szerint Málta, Írország, Bulgária, Litvánia és Németország a civil társadalom keretének javítására irányuló erőfeszítéseket jelentett be vagy kezdeményezett, továbbá megállapítja, hogy a civil társadalom különös kihívásokkal szembesül Cipruson, Görögországban, Spanyolországban, Olaszországban és Franciaországban, és továbbra is tekintélyelvű és komoly rendszerszintű korlátozásokkal szembesül Magyarországon és Lengyelországban; kéri a tagállamokat, hogy fogadják el a civil társadalmi szervezeteket a demokratikus élet fontos szereplőiként, és teremtsenek támogató környezetet a civil társadalom számára;
48. felhívja a Bizottságot, hogy célzott finanszírozás révén továbbra is fektessen be a civil társadalmi szervezetek kapacitásépítésébe, hogy például a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek programon keresztül nyomon követhessék és jelenthessék a tagállamokban a jogállamiság helyzetét, és biztosítson megfelelő védelmet az e folyamatban részt vevő civil társadalmi szervezetek számára; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy bizonyos

országokban a finanszírozás elfogult elosztása hátrányba hozza a kiszolgáltatott csoportok jogainak előmozdításán vagy általánosságban a kormányok által nem támogatott ügyeken munkálkodó civil társadalmi szervezeteket; ösztönzi e problémák alapos értékelését a jelentés által érintett valamennyi országban, és hangsúlyozza, hogy ezekre vonatkozóan országspecifikus ajánlásokra van szükség; sürgeti a Bizottságot, hogy vegye fontolóra az uniós források közvetlen kezelését annak biztosítása érdekében, hogy a végső kedvezményezettek, köztük a civil társadalmi szervezetek, a vállalkozások és a helyi hatóságok megkapják a nekik szánt uniós finanszírozást;

49. üdvözlí a határokon átnyúló európai egyesületekról szóló irányelvre irányuló bizottsági javaslatot (COM(2023)0516), és vállalja, hogy prioritásként kezeli annak elfogadását; sürgeti a Bizottságot, hogy dolgozzon ki olyan stratégiát, amely minimumszabályokat ír elő a civil társadalmi szervezetek védelmére valamennyi tagállamban annak érdekében, hogy előmozdítsa a fenyegetésektől és támadásoktól mentes szabályozási és politikai környezetet, és fenntartható és megkülönböztetésmentes hozzáférést biztosítson számukra az erőforrásokhoz, miközben támogatja és ösztönzi a civil párbeszédbe való bekapcsolódásukat és a politikai döntéshozatalban való részvételüket;
50. mély aggodalmát fejezi ki az olyan jogszabályok elfogadására vonatkozóan a szlovák kormány által bejelentett tervek miatt, amelyek aláásnák a civil társadalmi teret, többek között a nem kormányzati szervezetek munkájának korlátozása és a külföldi finanszírozásban részesülő szervezetek megbélyegzése révén;
51. sajnálja, hogy az emberijog-védők helyzete az elmúlt években tovább romlott az Unióban; sürgeti az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy az emberijog-védők akadályoktól mentesen és biztonságban dolgozhassanak;

A rendőrség által a jogállamiság keretei között alkalmazott erőszak, valamint a véleménynyilvánítás és a békés gyülekezés szabadsága

52. hangsúlyozza, hogy a bűnüldözés alapvető szerepet játszik a jogállamiság megőrzésében, az emberek számára biztonságos környezet megteremtésében és az alapvető jogok gyakorlásának lehetővé tételében; sajnálja, hogy a Bizottság 2023. évi jogállamisági jelentése szerint számos tagállamban, köztük Belgiumban, Cipruson, Portugáliában és Szlovákiában a bűnüldöző szervek nem rendelkeznek elegendő forrással feladataik hatékony ellátásához, például a korrupció elleni küzdelemhez; felhívja a tagállamokat, hogy biztosítsanak megfelelő finanszírozást, képzést és emberi erőforrásokat a rendőrség és más bűnüldöző szervek számára;
53. hangsúlyozza, hogy az erőszak alkalmazására való hatósági előjogot rendkívül óvatosan kell kezelni, és hangsúlyozza, hogy a tagállamoknak kell biztosítaniuk, hogy a rendőrség csak a feltétlenül szükséges esetekben és csak a jogos cél eléréséhez szükséges mértékben alkalmazzon erőszakot; emlékeztet arra, hogy a rendőrségnek a pártatlanság és a megkülönböztetésmentesség elvével összhangban kell ellátnia feladatait; felhívja a tagállamokat, hogy alaposan vizsgálják ki azokat az eseteket, amikor a bűnüldöző szervek túlzott erőszakot vagy megkülönböztető bánásmódot alkalmaztak, és biztosítsanak rendszerszintű garanciákat az ilyen visszaélések ellen;

54. felhívja a tagállamokat, hogy e tekintetben vegyék figyelembe az Európa Tanács rendőrségi etikai kódexét; úgy véli, hogy a rendőröket ki kell képezni a közrend fenntartására szolgáló olyan alternatív gyakorlatok alkalmazására, amelyek nem veszélyeztetik a tüntetők vagy a fogvatartottak életét; felhívja a tagállamokat, hogy vezessenek be uniós szintű, az ENSZ normáin, ajánlásain és vezérelvein alapuló iránymutatásokat a bűnüldöző szervek tisztviselői által használt fegyverek átlátható, független és következetes kiválasztási, tesztelési és kipróbálási folyamatára vonatkozóan; megjegyzi, hogy ennek az értékelésnek még a kiválasztás és alkalmazás előtt meg kell állapítania a nemzetközi emberi jogi jogszabályoknak és normáknak való megfelelést; felhívja a tagállamokat, hogy gyűjtsenek adatokat az erő alkalmazásának valamennyi esetéről annak érdekében, hogy lehetővé tegyék az erő alkalmazásával, az erő alkalmazásával való visszaéléssel, a váratlan következményekkel, a sérülésekkel és halálesetekkel, valamint azok okaival kapcsolatos bizonyítékok összegyűjtését; aggodalmát fejezi ki a bűnüldöző hatóságok által EU-szerte alkalmazott túlzott erőszak miatt; hangsúlyozza, hogy a francia rendőrség jobban fel vagy fegyverezve a legtöbb más uniós rendőri erőnél; aggasztónak tartja, hogy Franciaországban a bűnüldöző hatóságok élnek a tüntetők önkényes őrizetbe vételének eszközével is, ami a szabadsághoz való jog megsértését jelenti, mivel a fogvatartottak többségét vádemelés nélkül néhány órán belül szabadon engedik;
55. rendkívül aggasztónak tartja, hogy továbbra is érkeznek beszámolók az erő tüntetőkkel szembeni túlzott alkalmazásának számos esetéről az EU-ban, többek között a tüntetők megveréséről; megállapítja, hogy egyes tagállamokban a bűnüldöző hatóságok egyre gyakrabban alkalmaznak „kevésbé halálos fegyvereket” a tüntető tömeg kontrollálására vagy feloszlására, ami jelentős számú súlyos sérülést eredményezett az elmúlt években, ezért egyértelmű iránymutatásokra van szükség ezek alkalmazásával kapcsolatban;
56. úgy véli, hogy EU-szerte többfelé aggasztóak a véleménynyilvánítási és gyülekezési szabadság gyakorlásának körülményei; hangsúlyozza, hogy a békés gyülekezéshez való jog korlátozása – az erőszakra való felbujtásra irányuló gyülekezés kivételével – elvben nem alapulhat a tiltakozás résztvevői által közvetíteni kívánt üzeneten, mivel a békés gyülekezéshez való jog szorosan kapcsolódik a véleménynyilvánítás szabadságához való joghoz; kitarthat emellett, hogy a gyülekezésre vonatkozó jogszabályoknak és gyakorlatoknak mindig tiszteletben kell tartaniuk a gyülekezési szabadságra és a tüntetések körüli rendfenntartásra vonatkozó nemzetközi emberi jogi normákat, beleértve a rendőrök számára nyújtott érdemi emberi jogi képzést is; felhívja a tagállamokat, hogy ne fogadjanak el olyan jogszabályokat vagy gyakorlatokat, amelyek megelőző jelleggel korlátozzák a békés gyülekezéshez való jogot, vagy amelyek bírósági kontroll nélkül előre büntethetővé tennék a tüntetőket;
57. mély aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a rendőri szervek számos esetben túlzott erőszakot alkalmaznak a kisebbségi csoportokkal, például a romákkal szemben különböző tagállamokban; felhívja a tagállamok hatóságait minden ilyen eset teljes körű és független kivizsgálására; mély aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy három év alatt három roma fiatalat öltek meg Görögországban, és hogy elmaradt ezen esetek alapos kivizsgálása;

Egyenlőség, megkülönböztetésmentesség és pluralizmus

58. megjegyzi, hogy a demokrácia és a jogállamiság terén tapasztalható visszalépés és a kisebbségi jogok aláásása gyakran együtt jár; ismételten hangsúlyozza, hogy a jövőbeli jelentésekben a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok ellenőrzése tekintetében átfogó megközelítésre van szükség; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az EU-ban nem történt előrelépés a kisebbségek védelme terén; elítéli a kisebbségi csoportokkal szembeni gyűlöletbeszédet, beleértve a kormányzati vagy politikai tisztviselők gyűlöletbeszédét is;
59. hangsúlyozza a kifejezetten a kisebbségi csoportokat és a nemzeti, etnikai, nyelvi és vallási kisebbségek tagjait célzó megkülönböztetés, gyűlöletbeszéd és bűncselekmények minden formája elleni küzdelem szükségességét; felhívja a Bizottságot, hogy a következő jelentésbe foglaljon bele egy ezzel foglalkozó új pillért, amely feltérképezi az idegengyűlölet, a rasszizmus, az antiszemitizmus, az iszlamofóbia, a cigányellenesség, az LMBTIQ-fóbia, a gyűlöletbeszéd és a megkülönböztetés valamennyi formáját az összes tagállamban;
60. riasztónak tartja az antiszemitizmus, ezen belül az erőszakos cselekmények, a megfélemlítés és a nyilvános helyeken megjelenített, gyűlöletet kifejező szimbólumok jelenségeinek közelmúltbeli gyors erősödését;
61. riasztónak tartja továbbá az iszlamofóbia szintjét az EU-ban, beleértve a lejárató kampányokat és a dezinformációt is;
62. csalódottságát fejezi ki a Bizottság lassúsága miatt az alapvető jogokra vonatkozó jogszabályok és az ítélkezési gyakorlat tagállamok általi be nem tartásának kezelése terén; sürgeti a Bizottságot, hogy a Szerződések öreként tegyen eleget az uniós emberi jogi jogszabályok végrehajtásáért viselt felelősségének, és ne hagyatkozzon kizárólag arra, hogy a polgárok forduljanak bírósághoz az uniós jog alkalmazásának biztosítása érdekében; javasolja különösen, hogy a Bizottság meg nem felelés esetén hozzon az EUMSZ 260. cikkének (2) bekezdése és a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszerről szóló rendelet szerinti intézkedéseket az EUB ítéletei végrehajtásának elmulasztása esetén;
63. felhívja az EU tagállamait, hogy tegyék minden szakpolitikai területen valós és átfogó prioritássá az LMBTIQ+-jogok védelmét; felhívja a Bizottságot, hogy használjon fel minden rendelkezésre álló eszközt – beleértve a tagállamokkal szembeni kötelezettségszegési eljárásokat is – annak biztosítására, hogy az LMBTIQ+-jogokat az EU egész területén tiszteletben tartsák; felhívja a tagállamokat, hogy vegyék figyelembe az Európa Tanács megkülönböztetésmentességgel, sokféleséggel és befogadással foglalkozó irányító bizottságának az LMBTIQ+-személyek elleni gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelemre vonatkozó 12 ajánlását, valamint a Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság ajánlásait⁴⁶; tudomásul veszi a közelmúltban Romániában elfogadott törvénytervezetet, amely az EUB Coman-ügyben hozott 2018.

⁴⁶ Az Európa Tanács megkülönböztetésmentességgel, sokféleséggel és befogadással foglalkozó irányító bizottsága, „Thematic review of the implementation of Recommendation CM/Rec(2010)5” (A CM/Rec(2010)5 ajánlás végrehajtásának tematikus felülvizsgálata), 2023. szeptember 14.; Európa Tanács, Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság, „ECRI General Policy Recommendation No 17 on preventing and combating intolerance and discrimination against LGBTI persons” (Az ECRI 17. általános politikai ajánlása az LMBTI-személyekkel szembeni intolerancia és megkülönböztetés megelőzéséről és leküzdéséről), 2023. szeptember 28.

évi ítéletének⁴⁷ való megfelelésre irányul, valamint azt a bírálatot, hogy a törvénytervezet csak nagyon szűken hajtja végre az ítéletet, és nem garantál egyenlő jogokat az azonos nemű párok számára⁴⁸; felhívja az összes többi olyan tagállamot, ahol a jog nem ismeri el az azonos neműek kapcsolatát – például Bulgáriát, Litvániát, Lengyelországot, Romániát és Szlovákiát –, hogy gondoskodjanak e jog jogszabályban való rögzítéséről;

64. rendkívül sajnálatosnak tartja, hogy számos tagállamban még mindig nem lehetséges a nem családi állapot megváltoztatása révén történő jogi elismerése; sajnálatosnak tartja, hogy a bolgár kormány részéről nincs erőfeszítés és a szándék az Emberi Jogok Európai Bírósága által az Y.T. kontra Bulgária ügyben 2020. július 9-én hozott ítélet végrehajtására irányuló hiteles cselekvési terv kidolgozására; emlékeztet továbbá arra, hogy Bulgária folyamatosan elmulasztja az EUB „Sara baba”-ügyben (C-490/20.) hozott ítéletének végrehajtását;
65. kéri, hogy a szexuális irányultságon, a nemi identitáson, a nemi önkifejezésen és a nemi jellemzőkön alapuló okokat foglalják bele a megkülönböztetés elleni uniós jogi keretbe, a szexuális irányultság és a nemi hovatartozás alapjának tág értelmezése, valamint a nők és férfiak közötti egyenlőségnek a Szerződésekben rögzített elve alapján; megjegyzi, hogy ez garantálni fogja a jogbiztonságot és az Unió valamennyi polgára védelmének átfogó jellegét, és hogy erről az értelmezésről a foglalkoztatás és munkavégzés terén a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség tekintetében az egyenlőséggel foglalkozó szervekre vonatkozó normákról szóló irányelvre irányuló javaslat (COM(2022)0688) keretében már megállapodás született a társjogalkotók között;
66. felszólít az „átnevelési gyakorlatok” európai betiltására; felszólít a nemi szervek megcsonkításának betiltására, ami sérelmes az interszexuális személyek számára is (interszexuális nemi szervek megcsonkítása); felszólít a kényszerabortuszok és a kényszersterilizációk betiltására, amelyek a nemi alapú erőszak egyik formáját jelentik, és különösen károsak a fogyatékossgal élőkre nézve; hangsúlyozza az önrendelkezés és az autonómia tiszteletben tartásának, valamint az LMBTIQ+-személyek fizikai és mentális egészsége előmozdításának fontosságát; hangsúlyozza, hogy a nők elleni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről szóló irányelvre irányuló javaslatról (COM(2022)0105) szóló álláspontja tartalmazza a női nemi szervek megcsonkításának, az interszexuális nemi szervek megcsonkításának és a kényszersterilizációnak az úgynevezett uniós dimenziójú bűncselekmények közé történő felvételét;
67. ismételten megerősíti, hogy a nők jogai emberi jogok, és semmi sem igazolhatja a nők jogainak és autonómiájának romlását; különösen elítéli a nők és lányok szexuális és reprodukció egészségére és jogaira ellen több tagállamban elkövetett támadást; úgy véli, hogy a biztonságos és legális abortuszhoz való jogot az Alapjogi Chartában is rögzíteni kell;

⁴⁷ A Bíróság 2018. június 5-i ítélete, a Curtea Constituțională (Románia Alkotmánybírósága) által az EUMSZ 267. cikke alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem, ECLI:EU:C:2018:385.

⁴⁸ Euractiv, „Romanian LGBTQ+ community wants equal rights, not special conditions” (Románia LMTQ+-közössége egyenlő jogokat, nem különleges feltételeket kíván), 2023. szeptember 22.

68. hangsúlyozza, hogy a nemi alapú erőszak (akár online, akár offline történik) súlyos bűncselekmény, és az alapvető jogok és szabadságok széles körű megsértését jelenti az Unióban, amelyet hatékonyabban és eltökéltebben, közös alapokon kell kezelni; hangsúlyozza, hogy a nemi alapú erőszak a nemek közötti társadalmi és rendszerszintű strukturális egyenlőtlenségek határokon átnyúló dimenzióval rendelkező következménye; rámutat különösen a genderellenes, LMBTIQ+-ellenes és antifeminista mozgalmak terjedésére, amelyek jól szervezettek és határokon átnyúló jellegűek; úgy véli továbbá, hogy a nemi alapú kibererőszak határokon átnyúló dimenziója és a nemi alapú erőszaknak az egyénekre, a gazdaságra és a társadalomra gyakorolt, minden tagállamban tapasztalható jelentős hatása megerősíti, hogy közös uniós alapon kell felvenni a küzdelmet a nemi alapú erőszakkal és annak sokféle megjelenési formájával;
69. hangsúlyozza, hogy a nőkkel és lányokkal szembeni erőszak és a nemi alapú erőszak egyéb formái elleni közös fellépés elmaradása többek között a bűncselekményi tényállások és szankciók meghatározásával kapcsolatos minimumszabályok hiányából fakad; megjegyzi, hogy ez magában foglalja a nemi alapú erőszak közös fogalom meghatározását, a megelőzés, az alacsony bejelentési arány, az áldozatok védelme, a támogatás és a jóvátétel, valamint az elkövetők büntetőeljárás alá vonása kulcsfontosságú kérdéseire vonatkozó minimumszabályokat; hangsúlyozza, hogy a nemi alapú erőszak megelőzése és leküzdése tekintetében az egyes tagállamok megközelítései és elkötelezettségének szintjei jelentősen eltérnek egymástól, ezért a közös megközelítés a határokon átnyúló műveletek esetében is hozzájárulna a bűnüldözés eredményességéhez;
70. úgy véli, hogy – bár a nemzeti választási jogszabályok nem tartoznak az Unió hatáskörébe – az Európai Unióban minden választott testületnek tükröznie kell a választók sokféleségét; mély aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az Unióban egyes választási rendszerek – például a megválasztáshoz szükséges magas választási küszöb meghatározásával – elfojtják a pluralizmust; ösztönzi a nemzeti választási reformokat azokban az esetekben, amikor a lakosság nagy része nem rendelkezik képvisellel;
71. rendkívül sajnálatosnak tartja, hogy sok menekült és migráns leli halálát a tengeren, akik gyakran emberkereskedelem áldozatai, és akiknek embertelen és megalázó bánásmóddal kell szembenézniük anélkül, hogy bárki figyelembe venné biztonságukat vagy alapvető jogait; emlékezteti a tagállamokat a nemzetközi tengerjog értelmében fennálló azon kötelezettségükre, hogy segítséget nyújtsanak a bajba jutott személyeknek, és szorgalmazza egy, a tagállamok illetékes hatóságai és a Frontex által végrehajtott átfogó uniós kutató-mentő misszió létrehozását; tudomásul veszi a Frontex és alapjogi tisztviselője, valamint az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége munkáját; hangsúlyozza az emberi jogokat tiszteletben tartó, hatékony uniós menekültügyi rendszer szükségességét; tudomásul veszi az új menekültügyi és migrációs paktummal kapcsolatban elért eredményeket, amelyek lehetővé teszik a paktum elfogadását még e jogalkotási ciklus vége előtt;

Átfogó megállapítások a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok EU-ban tapasztalható helyzetével kapcsolatban

72. a fentiek fényében mély aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok tekintetében a helyzet Unió-szerte romlik; kiemeli, hogy míg a

Bizottság jogállamisági jelentésében bemutatott helyzet számos aggasztó fejleményt tár fel, egyéb független jelentések és források figyelembe vétele esetén a helyzet még nyugtalanítóbbnak tűnik; hangsúlyozza, hogy ezen értékek tagállamokon belüli erőzija veszélyezteti és aláássa az uniós intézményeket és az EU egészében fennálló helyzetet, még akkor is, ha egyes tagállamok példaértékűek ezen értékek védelme és előmozdítása terén;

73. hangsúlyozza, hogy ez a helyzet nem csupán elvont következtetés, hanem hatással van az uniós polgárok és vállalkozások mindennapi életére, mivel például nem hatékony vagy nem független igazságszolgáltatással, jelentős korrupcióval szembesülnek, és nem férhetnek hozzá független és minőségi újságíráshoz; kiemeli, hogy ez aláássa a jogállamiságon alapuló, demokratikus rendszerünkbe vetett bizalmat; úgy véli, hogy az uniós értékek tiszteletben tartásának helyreállítása a tagállamokban létfontosságú feladat társadalmaink és az Unió szétesésének elkerülése érdekében; felhívja a Bizottságot, a Tanácsot és az Európai Tanácsot, hogy teljes mértékben ismerjék el, hogy a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok nem kizárólag nemzeti ügyek, hanem közvetlenül érintik az Európai Uniót és intézményeit;
74. felszólítja a tagállamokat, hogy teljes mértékben tegyenek eleget az EUSZ 2. cikkében rögzített, az Unió alapját képező értékeknek; e tekintetben felhívja a tagállamokat, hogy tartsák tiszteletben a jogszerűséget és a jogbiztonságot, akadályozzák meg a hatalommal való visszaélést, biztosítsák a törvény előtti egyenlőséget és a megkülönböztetésmentességet, az igazságszolgáltatáshoz való jogot, a hatalmi ágak szétválasztását, az igazságszolgáltatás függetlenségét és az emberi jogok védelmét, mivel ezek a fékek és ellensúlyok mechanizmusainak megfelelő működéséhez kulcsfontosságú elvek minden egészséges demokráciában; felhívja a Bizottságot annak független elemzésére, hogy ezeket az elveket minden tagállamban betartják-e;

Az uniós jogszabályok végrehajtása

75. megjegyzi, hogy az összes uniós jog megfelelő végrehajtása a jogállamiságon alapuló uniós előfeltétele; elítéli, hogy több tagállam néha nyíltan és arcátlanul elmulasztja az uniós jogok tiszteletben tartását különböző területeken, például a hatékony bírói jogvédelemhez való jog, a korrupcióellenes jogszabályok, a menekültügy, a szankciók végrehajtása és az emberi jogi jogszabályok terén; hangsúlyozza, hogy ez azzal a kockázattal jár, hogy az EU-t olyan övezetté teszi, ahol egyes tagállamok egyenlőbbnek érzik magukat másoknál, és a polgárok uniós jogai és szabadságai nem részesülnek egyenlő védelemben;
76. emlékezteti a Bizottságot, hogy mindenekelőtt ő a Szerződések őre; hangsúlyozza, hogy egy jelentés kiadása nem elegendő a jogállamiságon alapuló Unió megerősítéséhez, a jelentésnek azonban konkrét végrehajtási intézkedéseket kell eredményeznie, különösen akkor, ha az ajánlásokat nem tartják be teljes mértékben;
77. mélységesen sajnálja, hogy a Bizottság nem tesz határozottabb lépéseket az uniós jog érvényesítése érdekében; ezért felhívja a Bizottságot, hogy fokozza az új kötelezettségzegési eljárások számát, és bátrabban és gyorsabban folytassa le a folyamatban lévő kötelezettségzegési eljárásokat; felhívja a Bizottságot, hogy rendszerszerűen folyadjon a gyorsított eljárások és az EUB-hoz intézett ideiglenes

intézkedés iránti kérelmek eszközéhez; felhívja a Bizottságot, hogy a tagállamokkal folytatott „párbeszédet” vagy a „kísérleti” eljárást ne használja nyílt végű eszközként a tényleges kötelezettségzegési eljárások megindításának elkerülésére; felhívja a Bizottságot, hogy vizsgálja felül az uniós jog érvényesítéséről szóló 2022. évi közleményében alkalmazott azon politikáját, hogy „egyedi” esetekben mellőzi a kötelezettségzegési eljárást, mivel ez a politika EU-szerte a polgárok súlyos jogfosztásához vezetett, különösen olyan esetekben, amikor a saját kormányaik megtagadják az uniós jognak vagy az EUB ítéleteinek való megfelelést, mivel ezen esetek többsége nem egyedi, hanem stratégiai és alapvető kérdéseket érint;

78. megállapítja, hogy az EJEB ítéleteinek hiányos végrehajtása állandó probléma, egyúttal tudomásul veszi az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának közelmúltbeli határozatait; üdvözlí az EJEB vezető ítéleteinek végrehajtására vonatkozó rendszerszintű mutatók beépítését a jogállamiságról szóló jelentésbe annak 2022. évi kiadása óta; felhívja ugyanakkor a Bizottságot, hogy hozzon létre egy olyan eredménytáblát, amely nyomon követi a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal kapcsolatos minden egyes EUB- és EJEB-ítélet végrehajtását, és teljes mértékben integrálja azt a jogállamiságról szóló éves jelentésbe; felhívja a tagállamokat, hogy haladéktalanul hajtsák végre a függőben lévő ítéleteket, és felhívja a Bizottságot, hogy értékelje az uniós jognak való megfelelésre vonatkozó következményeket, és szükség esetén hozzon kötelezettségzegési intézkedéseket;

A jogállamisági jelentés mint eszköz

79. üdvözlí a jogállamisági jelentést, amely az uniós jogállamisági eszköztár kulcsfontosságú sarokköve, és elismerését fejezi ki a Bizottságnak az alapos kutatásokon alapuló és jól megírt jelentés elkészítéséért; emlékeztet arra, hogy az évenkénti jogállamisági jelentést egy 2016-os saját kezdeményezésű jogalkotási jelentés alapján elfogadott parlamenti állásfoglalásra válaszul vezették be⁴⁹;
80. elismeri, hogy a jogállamisági jelentés viszonyítási alappá vált az uniós intézmények jogállamisági kérdésekkel kapcsolatos munkájában az EU-ban és az egyes tagállamokban; elismeri, hogy a Bizottság az évek során folyamatos elkötelezettséget mutatott a jelentés relevanciájának növelése mellett, például azáltal, hogy az aktuális jelentésbe belefoglalta az előző kiadásban szereplő országspecifikus ajánlásokat és azok teljesítésének értékelését;
81. elismeri, hogy a Bizottság jogállamiságról szóló jelentése annak 2020. évi bevezetése óta átfogóbbá vált; sajnálatosnak tartja azonban, hogy a Parlament 2016. évi állásfoglalásának alapvető elemei még sem valósultak meg, és hogy a Bizottság nem foglalkozott teljes körűen a Parlament korábbi állásfoglalásaiban megfogalmazott ajánlásokkal; felhívja a Bizottságot, hogy tegyen lépéseket ennek orvoslására; különösen sajnálja, hogy a jelentés 2023. évi kiadása nem bővült jelentősen egy átfogó új pillér hozzáadásával; kéri, hogy az éves jelentés tartalmazza a Velencei Bizottság 2016. évi jogállamisági ellenőrzőlistájának hiányzó fontos elemeit, például a hatalommal való visszaélés megelőzését, a törvény előtti egyenlőséget és a megkülönböztetésmentességet; megismétli azon álláspontját, hogy a jelentésnek az EUSZ 2. cikkében foglalt értékek teljes körére ki kell terjednie, mivel ezeket nem lehet

⁴⁹ HL C 215., 2018.6.19., 162. o.

elszigetelten szemlélni; felhívja a Bizottságot, hogy jövőre terjessze ki a jelentés hatókörét;

82. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a Bizottság tényszerűsége és pártatlanságra való törekvése során esetenként túlságosan diplomatikus és pontatlan a tagállamokban tapasztalható, jogállamisággal kapcsolatos problémák azonosítása terén; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az eufemisztikus nyelvezet használata, valamint a következtetések és ajánlások tagállamonkénti mesterségesen egyenlő száma elfedi a tagállamok közötti nagyon is valós különbségeket; megismétli azon ajánlását, hogy különbséget kell tenni a rendszerszintű és az egyedi jogsértések között annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a jogállamiság legsúlyosabb megsértéseinek elbagatellizálása; felhívja a Bizottságot annak egyértelművé tételére, hogy az EUSZ 2. cikke szerinti értékek adott időn keresztül szisztematikus, szándékos és súlyos megsértése esetén előfordulhat, hogy a tagállamok nem felelnek meg a demokrácia meghatározó kritériumainak; úgy véli, hogy az ajánlások teljesítésének értékelését pontosabbá és kvalitatívabbá kell tenni, annak nemcsak a jogszabályi változásokra kell támaszkodnia, hanem gyakorlati végrehajtásuk valódi és független bizonyítékaira is; ismét hangsúlyozza, hogy az ajánlások végrehajtására ütemtervet, célokat és konkrét lépéseket kell meghatározni, és részletezni kell a meg nem felelés lehetséges következményeit; megjegyzi, hogy esetenként éles különbségek vannak az országfejezetek összefoglalói és maguknak a fejezeteknek a mélyreható tartalma között, ami szerkesztői beavatkozásra utal;
83. megerősíti, hogy e kihívások közül sokat le lehetne küzdeni egy független szakértői testületnek a jelentés elkészítésébe való bevonásával, mivel a diplomáciai megfontolások kevésbé kötnék őket; felhívja a Bizottságot, hogy vizsgálja felül az ezzel kapcsolatos álláspontját, és vizsgáljon meg minden lehetőséget arra, hogy független szakértőket vonjon be a jogállamiságról szóló jelentés későbbi kiadásába; megismétli a Bizottsághoz intézett felhívását, hogy kérje fel az Alapjogi Ügynökséget, hogy nyújtson módszertani tanácsokat, és végezzen összehasonlító kutatásokat az éves jelentés kulcsfontosságú területeinek adatokkal való kiegészítése érdekében, tekintettel az alapvető jogok és a jogállamiság közötti szoros kapcsolatra;
84. elismeri a Bizottság arra irányuló erőfeszítéseit, hogy az egyes tagállamokban széles körű konzultációkat folytasson, és eltérő észrevételeket gyűjtsön össze, többek között a nemzeti hatóságoktól és a civil társadalmi szervezetektől; felhívja a Bizottságot, hogy ezt terjessze ki, és amennyire csak lehetséges, végezzen a virtuális helyett helyszíni látogatásokat a tagállamokban, mivel ezek teljesebb és kontextuálisabb képet adhatnak a helyi helyzetről; emlékeztet különösen a jogi szakemberekkel – például ügyvédi kamarákon és bírói szövetségeken keresztül – történő konzultáció fontosságára;
85. elismeri a közjegyzők szerepét számos tagállamban, akik funkcionálisan bírósági feladatokat látnak el; úgy véli, hogy a jogállamisági jelentés későbbi kiadásában foglalkozni kell a közjegyzők jogállamisági normákhoz való hozzájárulásával;
86. üdvözli a Bizottság azon döntését, hogy a jövőbeli jogállamisági jelentések földrajzi hatályát kiterjeszti a tagjelölt országokra is, összhangban a Parlament Bizottsághoz intézett korábbi felhívásaival⁵⁰;

⁵⁰ HL C 341., 2023.9.27., 2. o.

87. úgy véli, hogy a jelentés hatókörének, szókimondásának és végrehajtási következményeinek folyamatos és ambiciózus bővítése a legjobb módszer a jelentés folyamatos relevanciájának és hatásának biztosítására;
88. sürgeti a Bizottságot, hogy fektessen be többet az uniós értékekkel és az alkalmazandó eszközökkel, köztük az éves jelentéssel kapcsolatos ismeretterjesztésbe, különösen azokban az országokban, amelyekkel kapcsolatban komoly aggályok merülnek fel;
89. megerősíti, hogy az éves jogállamisági jelentés nem önmagában álló cél, mivel a helyzet nyomon követése nem elegendő, hanem inkább konkrét végrehajtási intézkedéseket kell eredményeznie az azonosított hiányosságok tekintetében; felhívja ezért a Bizottságot annak biztosítására, hogy ez a jogállamisági jelentés valóban a jogállamisági mechanizmus egészének hatálya alá tartozó teljes folyamat lényegi alkotórésze legyen, és hogy teljes körűen alkalmazza a rendelkezésére álló teljes jogállamisági eszköztárat, beleértve az EUSZ 7. cikkét is azokban az esetekben, amikor a jogállamisági jelentés évről évre ismétlődően folyamatos jogsértéseket állapít meg egyes tagállamokban;

Intézményközi együttműködés és jogállamisági eljárások

90. tudomásul veszi a Tanács jogállamisági párbeszédének értékelését és a Tanács azon kinyilvánított álláspontját, hogy ebben az összefüggésben meg fogja vizsgálni a további lehetséges intézményközi együttműködést; felhívja a Tanácsot, hogy a jogállamisággal kapcsolatos párbeszédét tegye befogadóbbá azáltal, hogy üléseire meghív más intézményeket és érdekelt feleket is, különösen az Európa Tanács szerveit, például a Velencei Bizottságot, az emberi jogi biztost, valamint az Európai Parlament képviselőit;
91. sajnálja, hogy a Bizottság és a Tanács eddig elutasította a Parlament azon ajánlatát, hogy intézményközi megállapodást kössenek a demokráciáról, a jogállamiságról és az alapvető jogokról; megerősíti hajlandóságát a megállapodásról szóló tárgyalások folytatására;
92. addig is felhívja a többi intézményt, hogy térképezzék fel a további együttműködés lehetőségeit legalább a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó javasolt intézményközi kísérleti program keretében, amely gyakorlati módon segítené az intézmények közötti bizalom kiépítését, különösen a nyomon követés, a párbeszéd és az ülésezési gyakorlatok megosztása révén;
93. kéri Elnökségét, hogy tekintettel a Bizottság és a Tanács vonakodására, bonyolítson le közbeszerzési eljárást egy független szakértőkből álló ideiglenes testület – első lépésként a Parlament égisze alatt, a korábbi állásfoglalásaival összhangban történő – létrehozására annak érdekében, hogy az tanácsokkal lássa el a Parlamentet az EUSZ 2. cikke szerinti értékeknek való megfeleléssel kapcsolatban a különböző tagállamokban, és példát mutasson egy ilyen testület gyakorlati működését illetően;
94. elítéli az előrelépés teljes hiányát az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdése szerinti, folyamatban lévő eljárásokban; sürgeti a Tanácsot, hogy foglalkozzon a jogállamiságot, a demokráciát és az alapvető jogokat érintő valamennyi új fejleménnyel; ismét felszólítja a Tanácsot, hogy ezen eljárás keretében fogalmazzon meg ajánlásokat, hangsúlyozva, hogy ezen intézkedések további késleltetése a jogállamiság elvének

Tanács általi megsértését jelentené; ragaszkodik a Parlament szerepének és hatásköreinek tiszteletben tartásához;

95. felhívja a Bizottságot, hogy a demokráciára, a jogállamiságra és az alapvető jogokra vonatkozó keretfeltételeket minden költségvetési eszközben és folyamatban szerepeltesse, szigorúan ellenőrizze és biztosítsa; ismételten komoly aggodalmának ad hangot a Bizottság azon határozatával kapcsolatban, amely szerint a Chartára vonatkozó horizontális feljogosító feltétel teljesült az igazságszolgáltatás függetlenségével kapcsolatban, és amely ezáltal lehetővé tette a magyar hatóságok számára, hogy 10,2 milliárd EUR erejéig visszatérítési kérelmeket nyújtsanak be annak ellenére, hogy Magyarország még a közelmúltban elfogadott reformokat követően sem teljesíti a Chartában rögzített, az igazságszolgáltatás függetlenségével összefüggő normákat; felhívja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy szükség esetén haladéktalanul alkalmazzák tovább a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszerrel szóló rendeletet, és ne szüntessék meg a Magyarország esetében elfogadott intézkedéseket mindaddig, amíg valamennyi előfeltételt és mérföldkövet ténylegesen nem teljesítették; felhívja a Bizottságot, hogy a tagállamok kifizetési kérelmeinek benyújtásakor szigorúan ellenőrizze, hogy teljesülnek-e a különböző tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési terveiben a finanszírozás folyósításának feltételeként szereplő, jogállamisággal kapcsolatos mérföldkövek; felhívja a Bizottságot, hogy e feltételek alkalmazásáért az elsődleges felelősséget ruházza a jogállamiságért felelős biztosokra;

o

o o

96. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a tagállamok kormányainak és a Bizottságnak.

INDOKOLÁS

Uniónk alapértékei – a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok – nem tekinthetők magától értetődőnek. Ezek az értékek szabadságunk, biztonságunk és jólétünk előfeltételei. Ennélfogva napról napra védelmet érdemelnek.

Látjuk, hogy ezek az értékek egyre nagyobb nyomás alá kerülnek Uniónkban. Egyes tagállamokban a polgárok már nem számíthatnak független igazságszolgáltatásra, szabad és tisztességes választásokra és jogaik védelmére. Más tagállamok kormányai hasonló úton haladnak, lassan, de biztosan gyengítik az intézményi fékeket és ellensúlyokat. Mindig a független újságírók és a kisebbségek az első áldozatok.

A fellépésnek a helyzet független és átfogó nyomon követéséből kell kiindulnia. A demokráciáról, a jogállamiságról és az alapvető jogokról szóló paktumra vonatkozó 2016. évi parlamenti javaslat nyomán a Bizottság 2020-ban indította el első éves jogállamisági jelentését. A Parlament üdvözli a Bizottság által végzett nyomon követést. Ugyanakkor azt is megállapítja, hogy a Bizottság nem fest teljes és őszinte képet a helyzetről. Független nem kormányzati szervezetek, akademikusok, jogvédők és újságírók gyakran úgy találják, hogy a tényleges helyzet jelentősen eltér attól, ami a Bizottság túlzottan diplomatikusan megfogalmazott jelentéseiben szerepel.

Az Európai Parlament e jelentésének célja, hogy anélkül térjen ki az aggályok széles körére, hogy visszariadjon a konkrét helyzetek és tagállamok megemlégtetésétől. Ez olykor kellemetlen, de szükséges ahhoz, hogy szemtől szembe megküzdjünk a problémákkal, és érdemi párbeszédet folytassunk a többi uniós intézménnyel, valamint a tagállamok kormányaival és parlamentjeivel. Tanulhatunk egymástól. Az EU szerencsére még mindig olyan hely, ahol számos polgár és hatóság számára fontos a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok ügye. Nyílt beszélgetést kell folytatnunk, és ki kell lépünk intézményi lövészárkainkból.

A következő lépésként szükség van a végrehajtásra is. E jelentés megállapításai nem maradhatnak következmények nélkül. Ennek érdekében minden lehetőség megragadható: a kötelezettségzegési eljárások, a finanszírozási feltételrendszer és az EUSZ 7. cikke szerinti eljárások. Sajnálatos módon az uniós jog alkalmazása soha nem volt ennyire gyenge, és sürgős és jelentős erősítést igényel. Ez a jelentés felhívja a Bizottságot, hogy fokozza erőfeszítéseit, és maradéktalanul töltsse be a Szerződések őreként rá háruló szerepet. Enélkül egy törvényen kívüli zónába kerülünk, ahol egyesek egyenlőbbek másoknál. Ez a jogállamiságon alapuló Uniónk végét jelentené.

**MELLÉKLET: AZON SZERVEZETEK VAGY SZEMÉLYEK,
AMELYEKTŐL, ILLETVE AKIKTŐL AZ ELŐADÓ ÉSZREVÉTELEKET KAPOTT**

Az előadó kizárólagos felelősségi körében kijelenti, hogy sem szervezettől, sem személytől nem kapott olyan észrevételeket, melyeket az eljárási szabályzat I. mellékletének 8. cikke értelmében fel kell tüntetni ebben a mellékletben.

29.11.2023

VÉLEMÉNY A JOGI BIZOTTSÁG RÉSZÉRŐL

az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság részére

a Bizottság 2023. évi jogállamisági jelentéséről
(2023/2113(INI))

A vélemény előadója (*): Adrián Vázquez Lázara

(*): Társbizottsági eljárás – az eljárási szabályzat 57. cikke

JAVASLATOK

A Jogi Bizottság felkéri az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságot mint illetékes bizottságot, hogy állásfoglalásra irányuló indítványába foglalja bele az alábbi javaslatokat:

Általános jellemzők

1. emlékeztet arra, hogy az Unió jogi struktúrája azon az alapvető előfeltevésen alapul, hogy az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke értelmében minden tagállam osztozik az összes többi tagállammal az EU alapját képező közös értékeken¹; emlékeztet továbbá arra, hogy az elsődleges uniós jogban rögzített és az Európai Unió Bíróságának (EUB) ítélkezési gyakorlatában részletesebben meghatározott jogállamiság hasonló a demokráciához és az alapvető jogokhoz; emlékeztet arra, hogy a jogállamiság és a szabályokon alapuló nemzetközi rend kulcsfontosságú az önkényuralmi rendszerek terjedése és a nemzetközi jog megsértése elleni küzdelemben, valamint hozzájárul a demokratikus struktúrák megszilárdításához és az emberi jogok védelméhez; hangsúlyozza, hogy a bármelyik tagállamban tapasztalható bármilyen visszalépés a jogállamiság – amely a hatalmi ágak elkülönítésén és kiegyensúlyozásán alapul – terén jelentős hatással van a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló közös térségre, valamint a kölcsönös bizalomra és a kölcsönös elismerésre, mint az uniós jog e területen irányadó elveire²;
2. üdvözli a Bizottság negyedik jogállamisági jelentését (a továbbiakban: a jelentés), és úgy véli, hogy a jogállamiság időszakos felülvizsgálata alapvető nyomonkövetési

¹ Lásd: az Európai Unió Bíróságának 2014. december 18-i 2/2013. sz. véleménye, ECLI:EU:C:2014:2454, 168. pont.

² Uo., 191. pont.

eszköz; ezzel összefüggésben hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a Bizottság az értékelés elkészítésekor egyértelmű és objektív kritériumokat alkalmazzon, elejét véve ezáltal azoknak az állításoknak, hogy a tagállamokkal szemben egyenlőtlen bánásmódot alkalmaz vagy kizárólag szelektíven használ fel adatokat; üdvözli e tekintetben a Bizottság azon megközelítését, hogy észrevételeket kapjon a tagállamoktól, ezáltal előmozdítva a közös párbeszédet; üdvözli a Bizottság által a korábbi ajánlásokkal kapcsolatban elért előrelépés mérése tekintetében elfogadott új osztályozást, amely négy kategóriát tartalmaz: a) nem történt előrelépés, b) némi előrelépés történt, c) jelentős előrelépés történt és d) teljes körű végrehajtás; tekintettel a statisztikai adatok tagállamok általi gyűjtésével kapcsolatos problémákra, rámutat az Európa Tanács olyan eszközeinek hasznosságára, mint az Európa Tanács Igazságszolgáltatás Hatékonyságáért küzdő Európai Bizottsága (CEPEJ) jelentései³, amelyek a lehető legnagyobb mértékben megteremtik a különböző bemenő adatok konvergenciáját;

Igazságügy

3. elismeri, hogy a jogállamisági jelentések nagy jelentőséget tulajdonítanak az igazságszolgáltatási rendszereknek, különös tekintettel a bírák, a bírói kinevezések, előléptetések, elbocsátások és a határozatok törvényességére, függetlenségére és pártatlanságára; elismeri, hogy a bírák kinevezésére vonatkozóan nem létezik közös uniós rendszer; emlékeztet azonban arra, hogy minden tagállamnak be kell tartania az Európa Tanács⁴ és az EUB⁵ minimumszabályait; ezzel összefüggésben hangsúlyozza a független igazságszolgáltatási tanácsok fontosságát, amelyeknek a bírák jelentős többségéből kell állniuk, akiket a társaik választanak meg, és amelyek jelentős hatáskörrel rendelkeznek a bírák kiválasztási, előmeneteli és fegyelmi eljárásaiban; mély sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy nem minden tagállam teljesítette teljes mértékben az ezzel kapcsolatos kötelezettségeit; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy ez pusztító hatást gyakorol igazságszolgáltatási rendszereik függetlenségére és feddhetetlenségére;
4. elismeri, hogy a fontos reformokhoz kapcsolódóan 2022-ben kiadott ajánlások közel kétharmadát valamilyen mértékben végrehajtották; aggodalmát fejezi ki azonban a korábbi jogállamisági jelentésekben azonosított olyan kérdések száma miatt, amelyekkel még nem foglalkoztak; sürgeti a Bizottságot, hogy továbbra is gondosan kövesse nyomon a tagállamok jogi kereteit annak értékelése érdekében, hogy azok összhangban vannak-e a fent említett ajánlásokkal, felhívja továbbá a Bizottságot, hogy határozottabban ragaszkodjon e kritikus reformok végrehajtásához azokban az esetekben, amikor a tagállami rendszerek nem felelnek meg az előírt normáknak; felhívja a Bizottságot, hogy tegyen további lépéseket a Parlament korábbi állásfoglalásaiban megfogalmazott ajánlások teljes körű figyelembe vétele érdekében;
5. üdvözli az érintett érdekelt felek számára célzott programokon, például a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek programon keresztül nyújtott folyamatos támogatást;

³ CEPEJ értékelési ciklusok.

⁴ Tájékoztató – „Az Európa Tanács igazságszolgáltatás függetlenségére vonatkozó normái”, Európai Parlament, Parlamenti Kutatási Szolgáltatások Főigazgatósága, 2021. május 25.

⁵Például a Bíróság (nagytanács) 2018. február 27-i ítélete, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses kontra Tribunal de Contas*, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, vagy a Bíróság (nagytanács) 2019. november 19-i ítélete, *A.K. kontra Krajowa Rada Sądownictwa*, C-585/18, C-624/18 és C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982. Lásd még: tájékoztató – „Az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata az igazságszolgáltatás függetlenségével kapcsolatban”, Európai Parlament, Parlamenti Kutatási Szolgáltatások Főigazgatósága, 2021. július 19.

üdvözlí a Jogérvényesülés programon keresztül a polgári és büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés támogatására, valamint az európai igazságszolgáltatás továbbfejlesztéséhez való hozzájárulásra nyújtott finanszírozást, amely magában foglalja a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok megerősítését;

6. sürgeti a Bizottságot, hogy fektessen be többet az uniós értékekkel és az alkalmazandó eszközökkel, köztük az éves jelentéssel kapcsolatos ismeretterjesztésbe, különösen azokban az országokban, amelyekkel kapcsolatban komoly aggályok merülnek fel;
7. elismeri, hogy az igazságszolgáltatás függetlensége tekintetében a legutóbbi jelentés szerint számos különböző tagállamban bizonyos mértékű előrelépés figyelhető meg; üdvözlí e tekintetben, hogy az EUB által megerősített⁶ feltételeességi mechanizmus⁷ vagy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz⁸ keretében szükség esetén visszatartják az uniós forrásokat; rámutat azonban arra, hogy egyes tagállamokban továbbra is aggodalomra ad okot az igazságszolgáltatás függetlenségének megsértése, például a bírakkal szemben a döntéseik tartalma miatt folyamatban lévő fegyelmi eljárások, az igazságszolgáltatási tanácsok összetételével és a legmagasabb szintű nemzeti bíróságok összetételével kapcsolatos problémák a törvény által létrehozott bíróság elvével összefüggésben stb.;
8. emlékeztet arra, hogy egy hatékony és tisztességes igazságszolgáltatási rendszerhez, amely mindenki számára biztosítja az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést, megfelelő költségvetésre és az igazságszolgáltatási szervek megfelelő finanszírozására van szükség; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a jelentés továbbra is súlyos hiányosságokra világít rá e tekintetben, ami úgy tűnik, különösen a magas rangú személyeket érintő korrupciós ügyek elbírálását hátráltatja; hangsúlyozza azonban, hogy a megfelelő jogi segítségnyújtásnak és jogorvoslatnak a polgárok számára is rendelkezésre kell állnia; ezzel összefüggésben felhívja a Bizottságot, hogy a következő jogállamisági jelentésbe foglalja bele a polgári és büntetőügyekben nyújtott költségmentességre vonatkozó uniós vívmányok, például a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításáról szóló, 2023. január 27-i 2003/8/EK tanácsi irányelv⁹ alkalmazásának értékelését, mivel az EUB ítélezési gyakorlata azt mutatja, hogy még mindig vannak kérdések annak értelmezésével kapcsolatban;
9. emlékeztet arra, hogy az ügyészségeknek is függetlennek kell lenniük az indokolatlan politikai nyomástól, függetlenül attól, hogy a kormányzat három ága közötti hatáskörmegosztás nemzeti rendszerében hol helyezkednek el; megjegyzi, hogy egyes tagállamokban bizonyos mértékű előrelépés történt; sajnálatát fejezi ki azonban amiatt, hogy még mindig léteznek olyan rendszerek, amelyekben a bizonyos esetekben

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU, Euratom) 2020/2092 rendelete (2020. december 16.) az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről (HL L 433. I, 2020.12.22., 1. o.).

⁷ Lásd: a Bíróság (teljes ülés) 2022. február 16-i ítélete, *Magyarország kontra Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, valamint a Bíróság (teljes ülés) 2022. február 16-i ítélete, *Lengyelország kontra Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98.

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

⁹ HL L 26., 2003.1.31., 41. o., valamint helyesbítés: HL L 32., 2003.2.7., 15. o., magyar nyelvű különkiadás, 19. fejezet, 6. kötet, 90. o.

kormány az ügyészekre nézve kötelező erejű határozatokat adhat ki, amelyekben a hivatali idő politikai folyamathoz kötött, vagy amelyekben a miniszteri és a főügyészi funkciók összefonódnak, ami lehetővé teszi az indokolatlan politikai befolyásgyakorlást és problémákat okoz a kölcsönös elismerés terén¹⁰;

10. hangsúlyozza különösen, hogy a „forgóajtó-jelenség” kérdése nem korlátozódik kizárólag az azzal kapcsolatos aggályokra, hogy volt miniszterek a közhivatalban eltöltött hivatali idejüket követően áttérnek a magánszektorba, hanem azokat a helyzeteket is magában foglalja, amikor egyének közvetlenül töltenek be kritikusan fontos szerepet az igazságszolgáltatásban vagy az ügyészségen miniszteri tisztségüket vagy valamely politikai párthoz való kötődésüket követően;
11. felhívja a Bizottságot, hogy a jogállamiság Európai Unión belüli érvényesüléséről szóló következő jelentéseiben kellően vegye figyelembe ezeket a példákat; sürgeti a Bizottságot, hogy határozottan szólítsa fel a tagállamokat, hogy tartózkodjanak ezektől a gyakorlatoktól, különösen olyan jogi rendelkezések végrehajtása révén, amelyek proaktív módon megakadályozzák a korábbi minisztereket és magas rangú politikai személyiségeket abban, hogy vezető tisztségeket töltsenek be a legfelsőbb bíróságokon vagy az ügyészségen, ezáltal biztosítva e létfontosságú intézmények függetlenségét és feddhetetlenségét;

Küzdelem a korrupció ellen

12. emlékeztet, hogy a korrupció elleni küzdelem elengedhetetlen a jogállamiság fenntartásához és a polgárok közintézményekbe vetett bizalmának megőrzéséhez és előmozdításához; emlékeztet továbbá arra, hogy a hatékonyság érdekében szilárd jogi és közigazgatási korrupcióellenes keretre van szükség, amely – különösen a közéletben – a feddhetetlenségen, az átláthatóságon és az elszámoltathatóságon alapul, hangsúlyt helyezve az érdekeltségi nyilatkozatok közzétételére és adott esetben a visszaélést bejelentő személyek védelmére;
13. megállapítja, hogy a korrupció olyan veszély, amely tönkretelheti a demokráciákat és alááshatja a polgárok intézményekbe vetett bizalmát, és minden formájában küzdeni kell ellene; rámutat arra, hogy a korrupció a leggyakoribb módja annak, hogy a szervezett bűnözés beszivároghozjon a gazdaságba és azt ellenőrzése alatt tartsa; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a legutóbbi jelentés szerint számos tagállamban nem történt előrelépés, vagy csak nagyon lassú előrelépés történt a korrupcióellenes megelőző intézkedések terén; rendkívül aggasztónak tartja a lobbista-nyilvántartások, az átláthatósági nyilvántartások és a közhivatalt ellátó személyekre és a vezető tisztviselőkre vonatkozó megfelelő vagyonynyilatkozati rendszerek létrehozásától való vonakodást, valamint azt, hogy hiányzik a politikai akarat a forgóajtó-jelenségre vonatkozó politikák keretében a szigorú szabályok bevezetéséhez; ezzel összefüggésben kiemeli egy átlátható, a dokumentumokhoz széles körű hozzáférést biztosító jogalkotási eljárás, valamint az olyan szabályok fontosságát, amelyek a korrupció megelőzése

¹⁰ Például az Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsának 2014. december 17-i 9. sz. véleménye az ügyészekre vonatkozó európai normákról és elvekről.

érdekében biztosítják a közigazgatás és az állami döntéshozatal legmagasabb szintű átláthatóságát és elszámoltathatóságát¹¹;

14. ezzel összefüggésben felszólítja az összes uniós intézményt, hogy a korrupció megelőzése érdekében tartsák be a lehető legmagasabb szintű normákat, például hozzanak létre egy hatékony uniós etikai testületet, alkalmazzák teljes körűen a dokumentumokhoz való hozzáférésről szóló 1049/2001/EK rendeletet¹², valamint alkalmazzák teljes körűen az uniós átláthatósági nyilvántartás tekintetében a feltételeesség elvét; felhívja a tagállamokat, hogy a lehető leghamarabb törekedjenek megállapodásra a korrupció elleni küzdelemről szóló irányelvjavaslatról annak érdekében, hogy megállapítsák a magatartási kódexek közös, egységes keretét, az összeférhetlenség megelőzésére vonatkozó normákat és az eljárások átláthatóságát biztosító szabályokat;
15. elismeri, hogy az elmúlt években az Európai Unió által elkülönített források, többek között a Next Generation EU források mennyiségi szempontból lényegesen nagyobb jelentőségűvé váltak; elismeri, hogy ennek következtében rendkívül fontos volt, hogy a tagállamok jogszabályaiban olyan jogi rendelkezések szerepeljenek, amelyek célja az e forrásokkal való visszaélés megakadályozása;
16. emlékeztet arra, hogy egyetlen ágazat sem mentes a korrupció kockázatától, többek között azok sem, amelyekben jelentős állami forrásokat kezelnek, vagy a kritikus infrastruktúrákhoz és szolgáltatásokhoz, például az egészségügyi ellátáshoz és az építőiparhoz biztosítanak hozzáférést; hangsúlyozza, hogy a szervezett bűnözői csoportok egyre fontosabb szerepet játszanak az olyan tevékenységekben, mint a hamisítás, a kalózkodás és a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértése, amelyek előfordulása a digitális környezetben ugrásszerűen megnőtt; emlékeztet arra, hogy az ilyen illegális tevékenységekben részt vevő bűnözői csoportok a nyereséget gyakran más jogellenes tevékenységek finanszírozására használják fel;
17. felhívja a Bizottságot, hogy a soron következő jogállamisági jelentéseibe foglalja bele a közpénzek megfelelő felhasználásának felügyeletére vonatkozó tagállami jogszabályok elmúlt években történt fejlődésének értékelését, valamint a közpénzek helytelen felhasználásának kezelésére szolgáló jogi mechanizmusokat;
18. emlékeztet arra, hogy a Parlament határozottan támogatta az Európai Ügyészség létrehozását; elismeri az Európai Ügyészség mint független uniós szerv fontos szerepét az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények nyomozásában, az elkövetők büntetőeljárás alá vonásában és bíróság elé állításában; kiemeli, hogy működésének 2021. június 1-jei megkezdése óta az Európai Ügyészség több mint 4000 bűnügyi bejelentést vett nyilvántartásba a részt vevő uniós tagállamoktól és magánfelektől, és (2022 júniusáig) több mint 929 nyomozás indult;

¹¹ Lásd ezzel összefüggésben a korrupció elleni küzdelemről, a 2003/568/IB tanácsi kerethatározat és az Európai Közösségek tisztviselőit és az Európai Unió tagállamainak tisztviselőit érintő korrupció elleni küzdelemről szóló egyezmény felváltásáról, valamint az (EU) 2017/1371 európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló, 2023. május 3-i javaslat 3. cikkét (COM(2023)0234).

¹² Az Európai Parlament és a Tanács 1049/2001/EK rendelete (2001. május 30.) az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáféréséről, HL L 145., 2001.5.31., 43. o.

19. sürgeti ezenfelül a Bizottságot, hogy azokban az esetekben, amikor úgy találja, hogy a közpénzekkel kapcsolatos biztosítékok szintje csökkent, haladéktalanul bocsátkozzon párbeszédbe az érintett tagállammal vagy tagállamokkal, kérve a helyzet orvoslásához szükséges intézkedések gyors végrehajtását;

Civil társadalom

20. emlékeztet a demokráciának, valamint a tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének az Unióban való megerősítéséről szóló, 2021. november 11-i állásfoglalására, amelyben felszólította a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot puha és kemény jogi szabályokat tartalmazó csomagra a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek növekvő számának kezelése érdekében; üdvözli a Bizottság 2022. április 27-i jogalkotási javaslatát és a tagállamokhoz – a Parlament vonatkozó felhívása nyomán – intézett ajánlását; hangsúlyozza, hogy a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek a zaklatás egy sajátos formáját képezik, amelyet elsősorban az újságírókkal szemben alkalmaznak a közérdekű ügyek melletti kiállításuk megakadályozására vagy megbüntetésére azáltal, hogy hosszadalmas, megterhelő és költséges pereknek teszik ki őket; felhívja a tagállamokat, hogy tartsák szem előtt a javasolt intézkedések célkitűzéseit, és fokozzák az újságírók biztonságának és védelmének javítására irányuló erőfeszítéseket;
21. komoly aggodalommal állapítja meg, hogy összességében egyre szűkül a civil társadalom mozgástere néhány tagállamban, ami komoly fenyegetést jelent a jogállamiságra, a demokráciára, az alapvető jogokra, valamint az Unió más értékeire is; felhívja a Bizottságot, hogy az éves jogállamisági értékelés és jelentéstétel részeként kövesse nyomon a civil társadalom előtt álló kihívásokat és támadásokat, és jelentésébe foglaljon bele következtetéseket és célzott ajánlásokat; e tekintetben megismétli arra irányuló felhívását, hogy szenteljének külön fejezetet a civil társadalom tagállamokbeli helyzetének;
22. hangsúlyozza, hogy a jelenlegi uniós és nemzeti szintű jogi keret nem elegendő egy erős páneurópai civil társadalom – amelynek megléte a demokráciához szükséges – létrehozásához és támogatásához; úgy véli ezért, hogy a határokon átnyúló uniós egyesületek és nonprofit szervezetek statútuma további védelmet fog nyújtani azon civil társadalmi szervezetek számára, amelyek a létrehozásuk és működésük útjában álló indokolatlan akadályokkal szembesülnek¹³.

¹³ Lásd e tekintetben az Európai Parlament 2022. február 17-i állásfoglalása a Bizottságnak szóló ajánlásokkal a határokon átnyúló európai egyesületek és nonprofit szervezetek statútumáról (HL C 342, 2022.9.6., 225. o.).

**MELLÉKLET: AZON SZERVEZETEK VAGY SZEMÉLYEK JEGYZÉKE,
AMELYEKTŐL, ILLETVE AKIKTŐL AZ ELŐADÓ ÉSZREVÉTELEKET KAPOTT**

Az előadó kizárólagos felelősségi körében kijelenti, hogy sem szervezettől, sem személytől nem kapott olyan észrevételeket, melyeket az eljárási szabályzat I. mellékletének 8. cikke értelmében fel kell tüntetni ebben a mellékletben.

**INFORMÁCIÓ A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁSRA FELKÉRT
BIZOTTSÁG ÁLTALI ELFOGADÁSRÓL**

Az elfogadás dátuma	29.11.2023
A zárószavazás eredménye	+: 20 -: 2 0: 0
A zárószavazáson jelen lévő tagok	Pascal Arimont, Ilana Cicurel, Geoffroy Didier, Ibán García Del Blanco, Virginie Joron, Pierre Karleskind, Sergey Lagodinsky, Gilles Lebreton, Karen Melchior, Sabrina Pignedoli, Jiří Pospíšil, Raffaele Stancanelli, Adrián Vázquez Lázara, Axel Voss, Marion Walsmann, Tiemo Wölken, Javier Zarzalejos
A zárószavazáson jelen lévő póttagok	Daniel Buda, Pascal Durand, Heidi Hautala
A zárószavazáson jelen lévő póttagok (209. cikk, (7) bekezdés)	Sylvie Guillaume, Pedro Marques, Anne-Sophie Pelletier

NÉV SZERINTI ZÁRÓSZAVAZÁS A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁSRA FELKÉRT BIZOTTSÁGBAN

20	+
NI	Sabrina Pignedoli
PPE	Pascal Arimont, Daniel Buda, Geoffroy Didier, Jiří Pospíšil, Axel Voss, Marion Walsmann, Javier Zarzalejos
Renew	Ilana Cicurel, Pierre Karleskind, Karen Melchior, Adrián Vázquez Lázara
S&D	Pascal Durand, Ibán García Del Blanco, Sylvie Guillaume, Pedro Marques, Tiemo Wölken
The Left	Anne-Sophie Pelletier
Verts/ALE	Heidi Hautala, Sergey Lagodinsky

2	-
ID	Virginie Joron, Gilles Lebreton

0	0

Jelmagyarázat:

+ : mellette

- : ellene

0 : tartózkodás

INFORMÁCIÓ AZ ILLETÉKES BIZOTTSÁG ÁLTALI ELFOGADÁSRÓL

Az elfogadás dátuma	23.1.2024
A zárószavazás eredménye	+ : 42 - : 10 0 : 2
A zárószavazáson jelen lévő tagok	Magdalena Adamowicz, Abir Al-Sahlani, Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Patricia Chagnon, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Laura Ferrara, Nicolaus Fest, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Erik Marquardt, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Isabel Santos, Birgit Sippel, Vincenzo Sofo, Tineke Strik, Jana Toom, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Javier Zarzalejos
A zárószavazáson jelen lévő póttagok	Cyrus Engerer, José Gusmão, Beata Kempa, Leopoldo López Gil, Janina Ochojska, Anne-Sophie Pelletier, Bergur Løkke Rasmussen, Róza Thun und Hohenstein, Maria Walsh, Tomáš Zdechovský
A zárószavazáson jelen lévő póttagok (209. cikk, (7) bekezdés)	Andrus Ansip, Hildegard Bentele, Maria da Graça Carvalho, Marisa Matias, Caroline Nagtegaal

AZ ILLETÉKES BIZOTTSÁG NÉV SZERINTI ZÁRÓSZAVAZÁSA

42	+
NI	Laura Ferrara
PPE	Magdalena Adamowicz, Hildegard Bentele, Maria da Graça Carvalho, Lena Düpont, Andrzej Halicki, Jeroen Lenaers, Leopoldo López Gil, Janina Ochojska, Maria Walsh, Javier Zarzalejos
Renew	Abir Al-Sahlani, Andrus Ansip, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in 't Veld, Moritz Körner, Caroline Nagtegaal, Maite Pagazaurtundúa, Bergur Løkke Rasmussen, Róza Thun und Hohenstein, Jana Toom
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Cyrus Engerer, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Isabel Santos, Birgit Sippel
The Left	Cornelia Ernst, José Gusmão, Marisa Matias, Anne-Sophie Pelletier
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Alice Kuhnke, Erik Marquardt, Tineke Strik

10	-
ECR	Patryk Jaki, Beata Kempa, Vincenzo Sofo
ID	Patricia Chagnon, Nicolaus Fest, Tom Vandendriessche
NI	Milan Uhrík
PPE	Elissavet Vozemberg-Vrionidi
S&D	Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez

2	0
ECR	Jorge Buxadé Villalba
PPE	Tomáš Zdechovský

Jelmagyarázat:

+ : mellette

- : ellene

0 : tartózkodás